

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาจีนของ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึง ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย
 - 1.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย
 - 1.2 นโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
 - 1.3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย
2. สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนใน โรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรี
3. การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนชั้นประถมศึกษา
 - 3.1 คุณลักษณะของครู
 - 3.2 หลักสูตร
 - 3.3 บทบาทของครู
 - 3.4 บทบาทของนักเรียน
 - 3.5 การใช้สื่อในการเรียนการสอน
 - 3.6 การวัดผลและประเมินผล
4. การสัมภาษณ์
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย มีประเด็น ที่ควรทำความเข้าใจ ประเด็น คือ ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนใน ประเทศไทย นโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน และปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศจีนมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยโดยมีการติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน วัฒนธรรมและภาษาจีนได้แพร่เข้ามาพร้อมกับการติดต่อค้าขาย ส่วนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นภายหลังเมื่อมีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเป็นชุมชนชาวจีน จากหลักฐานของกรมวิสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ ในเอกสาร โรงเรียนสอนภาษาจีน พบว่าโรงเรียนจีนแห่งแรกในประเทศไทยตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ในปี พ.ศ. 2325 ณ เกาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “เกาะเรียน” ไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้ก่อตั้ง โดยสอนภาษาจีนอย่างเดียวและเปิดไปเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีน โดยคณะมิชชันนารีอเมริกันที่ข้างวัดอรุณราชวราราม เมื่อปี พ.ศ. 2395 ซึ่งจากหลักฐานของ กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าในระยะแรกโรงเรียนแห่งนี้รับเฉพาะนักเรียนชาย และได้ขยายรับนักเรียนหญิงในระยะต่อมา โดยได้ปิดตัวลงในปี พ.ศ. 2403 เนื่องจากครูผู้สอนถึงแก่กรรมและไม่พบว่ามีโรงเรียนสอนภาษาจีนในประเทศอีก

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2441 ได้เกิดโรงเรียนจีนโดยสมาคมชาวจีน ณ ตรอกกัปตันบุช ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ แต่ก็เปิดสอนได้ไม่นานก็ปิดตัวลง ซึ่งในระยะต่อมาเมื่อมีชาวจีนอพยพเข้ามามากขึ้นก็มีสมาคมชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทยจัดตั้งโรงเรียนจีนเพื่อสอนภาษาจีนให้กับบุตรหลาน ส่งผลให้มีการขยายตัวของโรงเรียนจีนในประเทศไทย โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2425 มีโรงเรียนจีนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามากกว่า 200 โรงเรียน ซึ่งการขยายตัวอย่างรวดเร็วของโรงเรียนจีนนั้นเป็นผลมาจากการอพยพและการขยายตัวของชุมชนชาวจีน รวมทั้งทางการก็ไม่มีมาตรการควบคุมแต่อย่างใด

หลังจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ทางการได้มีนโยบายเกี่ยวกับชาตินิยมและต้องการส่งเสริมประชาชนให้อ่านเขียนภาษาไทย การสอนภาษาจีนของโรงเรียนจีนเป็นเรื่องที่ขัดกับนโยบายรัฐบาลไทยในขณะนั้น และในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายการสอนภาษาจีนและภาษาต่างประเทศของโรงเรียนต่าง ๆ ให้สอนได้ไม่เกิน สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง ปรากฏว่ามีโรงเรียนจีนจำนวนมากถูกสั่งปิด เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว และในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โรงเรียนจีนยิ่งถูกเข้มงวดมากขึ้น เพราะรัฐบาลไทยเกรงว่าจะส่งผลต่อความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น โดยในปี พ.ศ. 2482 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งให้โรงเรียนจีนสอนภาษาจีนได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เวลาที่เหลือทั้งหมดต้องสอนวิชาภาษาไทย

หากฝ่าฝืนก็ถูกสั่งปิด โรงเรียนจีนจึงทยอยปิดตัวลงและถูกสั่งปิดบ้าง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2487 เหลือโรงเรียนจีนในประเทศไทยเพียง 2 แห่ง การเรียนการสอนภาษาจีนก็กลายเป็นเรื่องต้องห้าม เมื่อจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองภายใต้ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์และได้ปิดประเทศ (เซวาลิต ชาติสิทธิเวท, 2552, หน้า 34-35)

จนถึงปี พ.ศ. 2488 ประเทศจีนได้เปิดสถานทูตในประเทศไทย ต้องการให้โรงเรียนจีนในประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายโรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษาของจีน โพนทะเล ในปี พ.ศ. 2488 ไม่มีการตกลงประเด็นสำคัญ คือ 1) อนุญาตให้มีการสอนภาษาจีนในโรงเรียนราษฎร์สัปดาห์ละไม่เกิน 10 ชั่วโมง 2) ครูจีนที่มีความรู้ด้านภาษาไทยไม่ถึงระดับ ป.4 ได้ผ่อนผันเวลา 1 ปี

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา รัฐบาลได้เริ่มการกำหนดนโยบายและมาตรการต่อการศึกษาภาษาจีนอย่างแน่นอนและต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2510 ทั่วประเทศมีโรงเรียนสอนภาษาจีนทั้งสิ้น 116 แห่ง ปัจจุบันการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนสอนภาษาจีน อยู่ภายใต้การบังคับตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และอนุญาตให้โรงเรียนเอกชนที่มีความต้องการและมีความพร้อมสอนวิชาภาษาจีนเป็นวิชา นอกหลักสูตรได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 โดยใช้แบบเรียน วิชาภาษาจีนของกระทรวงศึกษาธิการ และอนุญาตให้มีการสอนวิชาภาษาจีนในระดับ โรงเรียน อาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย ตลอดจนให้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษาภาษาจีนหรือ สถาบันการสอนภาษาจีน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535, หน้า 12-15 อ้างถึงใน ลือ ยี่, 2551, หน้า 9-10)

วันที่ 18 มกราคม 2532 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เชิญผู้แทนสมาคมจีน และโรงเรียนสอนภาษาจีนมาประชุม ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า การเรียนภาษาจีนไม่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติกลับเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ หากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาจีนเพื่อติดต่อ ในด้านการค้าขาย ก็ควรผ่อนปรนให้เปิดสอนภาษาในระดับประถมศึกษาทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนเลือกเรียนได้อย่างเสรี ซึ่งรัฐบาลพร้อมที่จะสนับสนุนทั้งด้านเศรษฐกิจ โดยการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ฮองกง และ ไต้หวัน ซึ่งนักลงทุน จากประเทศดังกล่าวได้ใช้ภาษาแมนดารินในการติดต่อ จึงควรส่งเสริมให้สอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมหาวิทยาลัย

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 รัฐบาลไทยได้ปรับนโยบายการศึกษาวิชาภาษาจีน อนุญาตให้เปิดสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับชั้นต่าง ๆ แต่ละโรงเรียนสามารถเลือกหนังสือ ตำราเองและรับสมัครครูสอนภาษาจีนจากประเทศจีน จึงเกิดสถาบันสอนภาษาจีนขึ้น เป็นจำนวนมาก ปลายปี พ.ศ. 2543 สมาคมพ่อค้าทั่วประเทศไทยได้จัดตั้งระบบการศึกษาภาษาจีน ทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งได้รับการสนับสนุนกับช่วยเหลือจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลปัจจุบัน รัฐบาลไทยและเอกอัครราชทูตจีน ด้านหนังสือตำรา สมาคมแลกเปลี่ยนคนจีนโพ้นทะเลของประเทศจีนได้รับการมอบหมายจากสมาคมโรงเรียนราษฎร์ เพื่อสอนภาษาจีนที่ประเทศไทย เขียนตำราสอนภาษาจีนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยและเริ่มใช้ สอนในปี พ.ศ. 2541 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนมี 34 แห่งในทั่วประเทศไทย บางมหาวิทยาลัยก็ได้เปิดสอนภาษาจีนเป็นวิชาเอก และมีการจัดตั้งคณะภาษาจีนด้วย (Li Zhishan, 2544, หน้า 504-507 อ้างถึงใน สี อี้, 2551, หน้า 10)

ในปี พ.ศ. 2548 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการระบุว่าภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ ภาษาหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีนโยบายที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทย เพื่อให้ก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลให้มากขึ้น และได้จัดตั้งคณะทำงาน เสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยขึ้น

จากนั้นคณะทำงานฯ ได้เสนอร่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ. 2549-2553) ขึ้น และมีการจัดประชุม ระดมความคิดเห็นจากวงการศึกษาภาษาจีนของไทยอย่างกว้างขวาง (ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 ข, หน้า 23)

นโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

นโยบายของไทยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะเป็นเสมือน คันฉ่องส่องให้เห็นถึง การกำหนดบทบาทของภาษาจีนในสังคมไทยอย่างเด่นชัด และสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการธำรงรักษาอำนาจของรัฐ ภาษาจีนมีบทบาททางสังคม ทั้งทางบวกและทางลบ แตกต่างประเทศอื่น ๆ มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐนำมาใช้มีทั้งการควบคุม อย่างเข้มงวด เพื่อสนองนโยบายผสมกลมกลืน (Assimilation Policy) และการส่งเสริม อย่างเต็มกำลังเพื่อสนองนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกแห่งยุค โลกาภิวัตน์ ภาษาจีนถูกกำหนดให้มีบทบาททางสังคมที่สำคัญ 8 ประการตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยสามารถสรุปบทบาททางสังคมของภาษาจีนที่ถูกกำหนด โดยนโยบาย ของรัฐ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทบาททางสังคมของภาษาจีนที่ถูกกำหนดโดยนโยบายของรัฐ (ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 ก, หน้า 17)

บทบาท	ภาษาจีนในฐานะ	นโยบายรัฐ
1.	ภาษาแห่งการสืบทอดอัตลักษณ์จีน	พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461
2.	ภาษาที่เป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติ	พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479
3.	ภาษาของอริของมิตรประเทศ	คำสั่งควบคุม โรงเรียนจีนของรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2482
4.	ภาษาของมหาอำนาจด้านใดด้านหนึ่ง	หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2491
5.	ภาษาที่เป็นเครื่องมือเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494
6.	ภาษาเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535
7.	ภาษาต่างประเทศที่สอง หมวดภาษาตะวันออก	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
8.	ภาษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศโลกาภิวัตน์	แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียน การสอนภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ. 2549-2553)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ ภาษาจีนถือได้ว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องจากจีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจไล่ตามสหรัฐอเมริกา และยุโรป สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มีผู้ใช้ภาษาจีนอยู่ทั่วโลกหลายร้อยล้านคน จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย จะได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ

ประเทศไทยมีการเปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา โดยเฉพาะในช่วงห้าถึงสิบปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นวิชาเอกในระดับปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิตเพื่อรองรับความต้องการการใช้ภาษาจีนในประเทศไทยและสังคมโลก โรงเรียนกวดวิชาก็มีการเปิดสอนภาษาจีนอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ อันเป็นหน่วยงานหลักที่ควบคุมดูแลการศึกษาของประเทศมีนโยบายสนับสนุนการเรียนภาษาจีน

ในประเทศไทย โดยตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ได้สนับสนุนให้โรงเรียนระดับประถม มัธยมศึกษา เปิดสอนภาษาจีนขึ้น และกำหนดให้ภาษาจีนเป็นวิชาที่สามารถเลือกสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับภาษาจีน การจัดทัศนศึกษาที่ประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน การลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีนเพื่อการแลกเปลี่ยน นักศึกษาและบุคลากร เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (Lu Jinxiang, 2553)

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ดูเหมือนว่ามีการพัฒนาไป อย่างรวดเร็วและรวดเร็ว แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีปัญหาอยู่ไม่น้อย ซึ่ง รณพล มาสันติสุข (2551) ได้กล่าวว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความต้องการเรียนภาษาจีนมีมาก เห็นได้จากการเปิดสอนภาษาจีนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน หรือแม้กระทั่งการเรียนต่อในประเทศจีนที่จำนวนนักเรียนไทยอยู่ในอันดับที่ 4 รองจากเกาหลีใต้ สหรัฐฯ และญี่ปุ่น

2. ประสิทธิภาพการเรียนต่ำ ผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขาดแคลนครูผู้สอน ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการต้องขอครูอาสาสมัครชาวจีนมาจาก ทางการเงินกว่า 1,000 คน ให้มาช่วยสอนในโรงเรียนระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา

4. แบบเรียนที่ใช้ในประเทศไทยขาดความเหมาะสม แบบเรียนที่นิยมใช้ไม่ว่าจะเป็น การเรียนการสอนในระบบหรือนอกระบบต่างใช้แบบเรียนที่สอนนักเรียนต่างชาติในประเทศจีน

5. วิธีการสอนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนขาดเทคนิค การสอนที่จะดึงดูดให้ผู้เรียนตั้งใจและสนใจเรียนภาษาจีน

6. หลักสูตรการสอนไม่ชัดเจน มีการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเป็น แกนกลาง ซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย

เมื่อวันจันทร์ที่ 8 ตุลาคม 2550 ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนจีน” ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนจีนทั่วประเทศ ร่วมกันอภิปรายเรื่องปัญหา และ อุปสรรคของโรงเรียนจีน ซึ่งพบว่าประเด็นหลัก ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียนภาษาจีน ปัญหาครูผู้สอน ปัญหาการบริหารของโรงเรียนจีน ปัญหานโยบายและโครงสร้างระบบการศึกษา ของไทย ซึ่งปณิธิ ตั้งผาคติ ประธานชมรมโรงเรียนสอนภาษาจีนภาคเหนือ เปิดประเด็นว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรทำหลักสูตรการสอนภาษาจีนอย่างจริงจัง ที่สำคัญคือต้องเชื่อมโยงถึงระดับอุดมศึกษา และจากประสบการณ์ไปดูงานที่มาเลเซีย พบว่า

มีการส่งเสริมการเรียนภาษาจีนอย่างเต็มที่ โดยสอนเป็นหลักสูตรภาษาจีน มีนักเรียนไทยไปเรียนราว 200-300 คน ส่วนเพื่อประกาศ ศรีสวรรณ ครูใหญ่บ้านแพ้ววิทยา จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งว่านอกจากขาดหลักสูตรที่ต่อเนื่อง โดยต้องเริ่มจากศูนย์ทั้งระดับประถม-มัธยม-อุดมศึกษาแล้ว ยังขาดแคลนสื่อการสอน ขาดครูที่ตั้งใจสอน อย่างครูจีนจะตั้งใจสอนแค่ปีแรก จากนั้นความใส่ใจจะลดลงเรื่อย ๆ นอกจากนั้น ยังพบว่า ครูอาสาจากเมืองจีนบางคนไม่ได้จบสายครู และสื่อภาษาไทยไม่รู้เรื่อง อันเป็นอุปสรรคต่อการสอนภาษาจีน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังพบปัญหานักเรียนมีทักษะภาษาไทยต่ำ โดยครูชาวยุทธ รุ่งจิวิรักษ์ จาก โรงเรียนบำรุงวิทยา จังหวัดบุรีรัมย์ ระบุว่า ลำพังแก้ปัญหาภาษาไทยของเด็กก็ยากแล้ว และเห็นว่าควรกำหนดให้การเรียนการสอนภาษาจีนเป็นวาระแห่งชาติต่อเนื่อง 10 ปี ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา และมีกำหนดเกณฑ์มาตรฐานความรู้ในแต่ละระดับชั้น (อรสา รัตนอมริภมย์, 2550)

นอกจากนี้ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อเปลี่ยนนโยบายใหม่ก็เริ่มต้นพัฒนาขึ้นมาใหม่ ทำให้การพัฒนาไม่มีความต่อเนื่อง สมาคมชาวจีนที่ให้ความสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนก็รู้สึกท้อแท้ การเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนจีนปัจจุบันจะไม่ศึกษาค้นคว้าเมื่อครั้งอดีต ยิ่งไปกว่านั้นปัญหาครูผู้สอนที่เป็นคนจีนรุ่นเก่าความรู้ไม่ทันสมัย หรือบางที่ขาดแคลนครูผู้สอน เอกสารตำราที่ใช้ อุปกรณ์การเรียนการสอนล้วนไม่ทันสมัย เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้คุณภาพการเรียนการสอนภาษาจีนของ โรงเรียนจีนที่ก่อตั้งโดยสมาคมชาวจีนลดลง และไม่เป็นที่นิยม แต่การเรียนการสอน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านภาษาจีนในปัจจุบันส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ระดับอุดมศึกษา มีการส่งครูผู้สอนไปศึกษาวิชาด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ประเทศจีน การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน พัฒนาคำรกรเรียนการสอนเป็นต้น จุดมุ่งหมายหลักก็คือเน้นพัฒนาและสร้างผู้ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในอนาคต ซึ่งนับเป็นการกลับไปสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่งก็ว่าได้ นอกจากนี้ ปัญหาหลักอยู่ที่ผู้เรียน เนื่องจากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมากกว่าครึ่งไม่ได้มีความสนใจเรียนอย่างแท้จริง มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่เลือกเรียนภาษาจีนเนื่องจากโรงเรียนต้องการส่งเสริม ผู้ปกครองสนับสนุน แต่ผู้เรียนไม่ได้มีความสนใจ หลังจากจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแล้ว บางคนชอบและเลือกเรียนต่อในสายภาษาจีน แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ละทิ้งและเลือกเรียนในสาขาอื่น กลุ่มที่เลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาบางส่วนก็มีได้มีความสนใจอย่างแท้จริง แต่เป็นเพราะว่าจะแนบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในสาขาภาษาจีนไม่สูงมาก เมื่อเลือกสาขาภาษาจีน จะทำให้สามารถสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ แต่ภายหลังจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว มีบัณฑิตจำนวนไม่น้อยละทิ้งและไม่ได้ทำงานในสายภาษาจีน

ทำให้นโยบายการเรียนการสอนภาษาจีน ที่มุ่งการพัฒนาและสร้างบุคลากรด้านการสอนภาษาจีน จึงไม่บรรลุผลสำเร็จส่งผลให้ ภาวะการณ์ขาดแคลนบุคลากรผู้สอนด้านภาษาจีนก็ยังคงเป็นอยู่ อย่างเดิม (Lu Jinxiang, 2553)

สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรี

ปัจจุบัน โรงเรียนการสอนภาษาจีนในรายวิชากลุ่มประสบการณ์พิเศษ ตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระเบียบการสอนภาษาต่างประเทศใน โรงเรียนประถมศึกษา ส่วนในจังหวัดชลบุรี จากข้อมูลที่ได้จากเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เฉพาะประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า มีโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในเขตพื้นที่ การศึกษา เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน และเขต 3 จำนวน 6 โรงเรียน

โรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่บนถนนสายหลัก จึงสะดวกต่อการเดินทางของนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนประกอบด้วย บ้านพักอาศัย ชุมชน สถานศึกษาของรัฐบาล ตลาด วัด แหล่งธุรกิจขนาดใหญ่ และ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ลักษณะของอาคารเรียนเนื่องจาก แต่ละ โรงเรียนเปิดทำการสอนมายาวนาน สภาพของโรงเรียนที่ปรากฏ จึงมีสภาพแตกต่างกันมาก ตามลักษณะของอาคารเรียนที่แตกต่างกัน

รวมทั้งสิ้น 21 โรงเรียน วิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือก เปิดสอนให้แก่แก่นักเรียนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เนื้อหาที่สอนเป็นภาษาจีนกลางเกี่ยวกับสำนวนการใช้สื่อสาร ในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์และไวยากรณ์ระดับเบื้องต้น ส่วนมากสอนภาษาจีนตามระบบตัวอักษร ย่อสอนการอ่านออกเสียงโดยระบบพินอิน กัดลายมือ เขียนตามคำบอก สะกดคำ ท่องจำ สำนวน คำศัพท์ และบทสนทนา ถาม-ตอบสั้น ๆ ให้นักเรียนได้ฝึกฟังและพูดตามครูผู้สอน

นอกจากนี้ภาษาจีนที่เด็กพูดได้ยังมีความแตกต่างกันในแต่ละเขตระกูล เพราะชาวจีน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีมีหลายเผ่าพันธุ์ เช่น จีนแคะ จีนไหหลำ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน ภาษาจีน แต่ละเผ่ายังมีความแตกต่างกันอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำ สำนวนศัพท์และ การออกเสียง ทำให้เด็กนักเรียนแม้ว่าเป็นคนจีนหรือเชื้อสายจีน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกัน ตามภูมิหลังของครอบครัวและวงศ์ตระกูล ภาษาจีนที่พูดได้ติดตัวมาจากครอบครัวจึงมี ความหลากหลายอยู่มาก มิใช่เป็นจีนสายพันธุ์เดียวกันทั้งหมด เมื่อเด็กมาเรียนภาษาจีนกลางหรือ เมินคาริน ทำให้มีปัญหาอยู่บ้างในระยะแรกเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงและการปรับสำเนียง ในการพูดภาษาจีนกลางสำหรับเด็กที่พูดภาษาจีนสำเนียงอื่น (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2548, หน้า 77)

ด้านหลักสูตรแบบเรียน โรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรีใช้แบบเรียนที่สอน ภาษาจีนมีหลากหลาย เช่น ภาษาจีนและสนทนา (《中文》, 《说话》) สัมผัสภาษาจีน (《体验汉语》)

ภาษาจีนธรรมดา (《快乐汉语》) เรียนภาษาจีนให้สนุก (《快乐学中文》) ท่องเที่ยวเมืองจีนอย่างสุขสันต์ (《快乐中国行》) แต่บางโรงเรียนที่เปิดสอนใหม่ยังไม่มีหนังสือใช้เรียน ครูอาจารย์จะต้องทำเอกสารประกอบการสอนให้กับนักเรียนด้วยตนเอง เนื้อหาที่เรียนส่วนมากไม่ยากเพราะเป็นภาษาถ้อยคำและสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ อีกทั้งการเรียน

ภาษาจีนเป็นวิชาเสริมมิใช่เป็นวิชาหลักเหมือนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ที่นักเรียนต้องเรียนอย่างหนักเพื่อ ไปใช้สอบแข่งขันเข้าเรียนต่อ การเรียนภาษาจีนจึงเรียนอย่างไม่ต้องเคร่งเครียดนัก สามารถเรียนจบบทเรียนได้ตามหลักสูตรในเวลาปกติ

จากการสัมภาษณ์ครูสอนภาษาจีนในปัจจุบัน พบว่า “ขณะนี้มีปัญหาบ่อยลงกว่าแต่ก่อนมาก เพราะนโยบายของรัฐบาลสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับยุคสมัยและความจำเป็นในการเปิดพรมแดนติดต่อกับต่างประเทศ การส่งเสริมเรื่องการเรียนภาษาต่างประเทศได้ขยายตัวออกไปมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาอังกฤษที่สอนกันเป็นหลักอยู่แล้ว ภาษาจีนก็มีความสำคัญมากขึ้นด้วยเพราะจีนเป็นชาติมหาอำนาจ มีประชากรมากที่สุดในโลก จะเป็นตลาดการค้าได้โดยตรง ขณะนี้ปัญหาเรื่องการเมืองต่างลัทธิกันไม่เป็นปัญหาอย่างแต่ก่อนแล้ว แม้มีความแตกต่างกันแต่ก็สามารถทำธุรกิจ ค้าขาย ศึกษาต่อ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันได้โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเหมือนในอดีต”

สำหรับปัญหานักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนจีน ก็ประสบกับปัญหานักเรียนน้อยลงในช่วง 30 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากมีปัญหาด้านการเมือง โรงเรียนถูกจำกัดให้มีขนาดเล็กทำให้ดูจากภายนอกว่าเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับโรงเรียนไทยและโรงเรียนฝรั่ง ทำให้ช่วงนั้นมีคนจีนนิยมส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนฝรั่งกันมาก โดยเฉพาะคนจีนที่มีฐานะดี อีกทั้งการเปลี่ยนวิถีชีวิตไปเป็นแบบไทยหรือสากลกันมากขึ้น คงมีแต่ลูกคนจีนที่มีฐานะปานกลางหรือหาเช้ากินค่ำที่ส่งมาเรียนในโรงเรียนจีน ช่วงนั้นโรงเรียนจีนเป็นสถานที่เรียนของเด็กยากจน ค่อยโอกาสและเป็นเด็กไทยด้วยจำนวนหนึ่ง การเรียนการสอนในช่วงนั้นเป็นแบบไทยสอนตามหลักสูตรเหมือนโรงเรียนราษฎร์ไทยทั่วไป ภาษาจีนก็งดสอนไปด้วย

แต่ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา โรงเรียนจีนเริ่มกลับมาได้รับความนิยมจากหมู่ชาวจีนอีกครั้ง ภาษาจีนได้รับอนุญาตให้เปิดสอนได้เป็นรายวิชาเลือกและมีการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัยมากขึ้นด้วยพร้อมกับเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษา และการนำไปใช้ได้จริงอย่างกว้างขวางมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อีกทั้งในระดับประเทศรัฐบาลได้เปิดสัมพันธ์ทางการทูต ฟื้นฟูความสัมพันธ์ต่อกัน มีการติดต่อก้าขายแลกเปลี่ยนกันทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ทำให้เห็นแนวทางในอนาคตว่าภาษาจีนจะมีความสำคัญมากขึ้นอย่างแน่นอน (สุวิชัย โภคชัยะวัฒน์, 2548, หน้า 80-81)

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนขั้นประถมศึกษา

จากการที่การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษาอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงต้องจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 24 และมาตรา 27 โดยส่วนสำคัญที่แสดงถึงความสามารถของครูในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 11-13) ได้กำหนดแนวคิดไว้ 6 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะของครู 2) หลักสูตร 3) บทบาทของครู 4) บทบาทของนักเรียน 5) การใช้สื่อการเรียนการสอน และ 6) การวัดผลและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คุณลักษณะของครู

ครู คือแบบอย่างที่ดีของศิษย์ เป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแก่สังคม ธรรมชาติของอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ฉะนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและนิสัยทัศน์ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542, หน้า 46) ดังนั้น ครูจึงต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีลักษณะที่สามารถทำหน้าที่อันยากยิ่งให้บรรลุความสำเร็จได้ ดังที่ ประไพ สิริพิเลิศ (2542, หน้า 48) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่สังคมคาดหวัง คือครูที่ทั้งเก่งและมีลักษณะท่าทางที่คิดกว้างมองไกล ใฝ่รู้ สู้งานและมีวิญญานครู มีสมรรถภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ได้ มีความตั้งใจและพยายามปฏิรูปการเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงการศึกษาในโรงเรียนกับชุมชน มีความสามารถในการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ชี้นำแนวคิดและปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2544, หน้า 35) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการมีดังนี้

1. รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. มีความรู้ดี ปรับตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำงานโดยใช้ปัญญา
3. มีจริยธรรม มีศีลธรรม มีขันติโสรจจะ และมีหิริโอตตปปะ ประจำตัว
4. ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีและมีความจริงใจต่อบุคคลในอาชีพเดียวกัน มีชาตินิยม
5. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ ศรัทธาและภูมิใจพร้อมทั้งหยิ่งในศักดิ์ศรีของความเป็นครู
6. มีวิญญานครู คือ การมีน้ำใจ มีความเมตตากรุณาต่อเด็ก มีหน้าที่สอนคนไม่มีคุณธรรม
7. มีความเที่ยงธรรม รักความยุติธรรม มองโลกในแง่ดี

8. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นแม่พิมพ์ที่ดีสำหรับเด็กตลอดจนบุคคลทั่วไป

9. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันขันแข็งในการทำงาน มีวินัยในตนเอง

10. มีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติ

Hessong and Thomas (1987, pp. 457-463) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูดีไว้เป็นระบบและครอบคลุมคุณลักษณะของครูอย่างกว้างขวาง ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ (Being Knowledgeable) คือ การมีความรู้หรือความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดี มีความแม่นยำในวิชาการ โดยเฉพาะวิชาที่สอนตลอดจนวิชาการอื่น ๆ ตามสมควร

2. เป็นผู้มีอารมณ์ขัน (Being Humorous) คือ การเป็นผู้ที่สามารถสอดแทรกความรู้สึกที่ทำให้ขำขัน หรือสนุกสนานในการสอน อย่างไรก็ตามการมีอารมณ์ขันของครูต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ก่อให้เกิดค่านิยมที่ดี มิฉะนั้นแล้วจะเกิดผลเสียได้เช่นกัน

3. เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน (Being Flexible) หมายถึง การมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนสภาพการณ์ให้เหมาะสมกับการสอนได้ ครูจำเป็นต้องรู้จักการยืดหยุ่นในการอบรมสั่งสอน สามารถปรับแผนการเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

4. เป็นผู้มีความตั้งใจในการทำงาน (Being Upbeat) เป็นผู้มีความรักในตัวเองและยินดีในภารกิจทางด้านการสอน จะไม่มองว่าครูสอนเป็นเพียงภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่จะยินดีเมื่อได้สอนอุทิศเวลาให้กับการทำงานที่ทำอย่างเต็มที่

5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ (Being Honest) ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากสำหรับผู้ที่เป็นครู ความซื่อสัตย์จริงใจเป็นสิ่งที่ให้ศิษย์เกิดความไว้วางใจ และมั่นใจที่จะปฏิบัติหรือกระทำตามคำสั่งของครู

6. เป็นผู้มีความสามารถสร้างความชัดเจน (Being Clear and Concise) ความสามารถในการทำให้ผู้ที่สัมพันธ์ด้วยเข้าใจได้รวบรัดชัดเจนนั้น เป็นเรื่องของความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน นอกจากนี้การปฏิบัติหน้าที่การงานใด ๆ ก็ตามปฏิบัติด้วยความชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องตามหลักการและระเบียบแบบแผนอันดีงาม

7. เป็นคนเปิดเผย (Being Open) คือ เป็นคนที่ทำตัวไม่ลึกลับเจ้าเล่ห์ ไม่หน้าไหว้หลังหลอก เต็มใจเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้ รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเข้าใจ

8. เป็นผู้มีความอดทน (Being Patient) หมายถึง ความเป็นผู้มีความเพียรพยายามหรือขยันขันแข็ง สำหรับครูต้องมีคุณสมบัติข้อนี้มาเป็นพิเศษ เพราะนอกจากเป็นผู้ที่อดทนในหน้าที่การสอนและงานอื่น ๆ แล้ว ยังต้องอดทนต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้วย

9. เป็นแบบอย่างที่ดี (Being a Role Model) ครูควรเป็นบุคคลที่กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และสังคม เพราะนักเรียนต้องมีแบบอย่างที่ถูกต้องดีงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน

11. เป็นผู้ที่สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปปฏิบัติได้ (Being Able to Relate Theory to Practice) การนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น บางครั้งสภาพการณ์จริงไม่เหมือนกับทฤษฎีที่เรียนมา ครูต้องประยุกต์ทฤษฎีไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม

12. เป็นผู้มี ความเชื่อมั่น ในตนเอง (Being Self-confident) ความเชื่อมั่นในตนเองก็คือ การกล้าตัดสินใจโดยสามารถเลือกวิถีทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือวิถีทางที่ดีที่สุดใน การกระทำต่าง ๆ ครูต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการสั่งสมประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ เกี่ยวกับการสอนให้มากที่สุด ครูต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนสอนด้วย

13. เป็นผู้มี ความสามารถ ในศิลปะวิทยาการหลาย ๆ ด้าน (Being Diversified) ครูที่ ประสบความสำเร็จจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิทยาการอื่น ๆ ด้วย ความรู้พิเศษเป็น ความสามารถเฉพาะตัวที่จะช่วยให้ผู้ที่ประกอบอาชีพครูอาจต้องใช้ช่วยในงานในหน้าที่ครุมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความรู้พิเศษ เช่น ความสามารถทางเครื่องดนตรีสากล ความรู้ในการใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ และความสามารถทางงานศิลปะ เป็นต้น

14. เป็นผู้แต่งกายเหมาะสมและมีสุขอนามัยส่วนบุคคลดี (Being Well Groomed and Having Good Personal Hygiene) ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและสะอาด อยู่เสมอ สวมใส่เสื้อผ้าถูกกาลเทศะเหมาะสมกับความเป็นครู หรือแต่งกายตามรูปแบบที่สถานศึกษา กำหนด นอกจากนี้สุขอนามัยของครูก็เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจสุขภาพของครูมีผล ให้การสอนประสบความสำเร็จด้วยดี

จินตนา จาดโต (2547, หน้า 55) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของครูในองค์กร หรือ หน่วยงาน ควรประกอบด้วย การมีความรู้ดี มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการอบรมสั่งสอน มีความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น มีบุคลิกดี มีคุณลักษณะผู้นำ และที่สำคัญต้องมี จรรยาบรรณครู นอกจากนี้ ถวัลย์ มาศจรัส (2534, หน้า 26) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีนั้น ควรมีลักษณะดังนี้ คือ 1) ความเที่ยงตรง 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) รับผิดชอบต่อนหน้าที่ 4) ตรงต่อเวลา 5) มีความสามารถในการอธิบาย 6) สอนให้เด็กรู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง 7) มีความรู้ 8) แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เสมอ 9) รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง 10) รู้จักใช้เหตุผล 11) ยึดมั่น ในสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ 12) สรพธาในอาชีพครู 13) มีระเบียบวินัย 14) มีความสุภาพ อ่อนโยน 15) อุดมคติ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง 16) สุขุมรอบคอบ 17) ขยันขันแข็ง 18) รู้จักควบคุมอารมณ์ 19) กล้าแสดงความคิด และกระทำในสิ่งที่มีเหตุผล

ครูจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาพื้นฐาน และวิชาเฉพาะ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ รุ่ง แก้วแดง (2543, หน้า 140-146) ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนของครูที่ดีไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูต้องศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อทำความรู้จักกับผู้เรียนรายบุคคล พัฒนาการของเด็ก ข้อมูลภูมิหลัง พื้นความรู้ ความสามารถทางการเรียน และความต้องการของผู้เรียน

2. วิเคราะห์เพื่อค้นหาศักยภาพของผู้เรียน โดยจิตวิทยาการเรียนรู้หรือเทคนิค พหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อค้นหาผู้เรียนมีศักยภาพทางปัญญาด้านไหนมากที่สุดเท่าใด ครูก็จะสามารถช่วยเหลือแนะนำการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพ และความสามารถของผู้เรียน ได้การวิเคราะห์เช่นนี้ ครูจะสามารถช่วยทั้งผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูง โดยส่วนรวม หรือมีความพิการ เบื้องต้นด้านใดด้านหนึ่ง ให้สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

3. ร่วมกับผู้เรียน ในการสร้างวิสัยทัศน์ ครูกระตุ้นความต้องการของผู้เรียน ได้ โดยการช่วยเด็กสร้างวิสัยทัศน์ หรือความฝันที่จะไปให้ไกลที่สุด เพื่อที่จะสร้างพลังและแรงจูงใจ

4. ร่วมวางแผนการเรียน การเรียนเป็นสิทธิและความรับผิดชอบของผู้เรียน หน้าที่ของครู ก็คือเป็นผู้ร่วมวางแผน เป็นผู้ให้คำแนะนำในฐานะผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ มากกว่า แต่การวางแผนการเรียนจริง ๆ นั้นต้องเป็นเรื่องของผู้เรียนเพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จัก การเรียนรู้ตลอดชีวิต

5. แนะนำช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่เข้ามาทดแทนขั้นตอนการสอนเดิม ครูก็เพียงแนะนำเนื้อหาบางส่วนและวิธีการเรียนให้ผู้เรียน

6. สรรหาและสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ ครูเป็นผู้สนับสนุนสรรหาสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ประกอบการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

7. ให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขั้นตอนนี้อาจเป็นเรื่องยากหรือเรื่องใหม่สำหรับครู เพราะครูที่คุ้นกับการสอนแบบเดิมจะไม่อดทน ที่จะปล่อยให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง และจะหันกลับไปใช้วิธีการบอกให้จำอย่างเดิม

8. เสริมพลังและสร้างกำลังใจ หน้าที่ของครูอีกอย่างหนึ่งก็คือ ต้องเสริมพลังแก่ผู้เรียน อธิบายหรือแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะเรียนต่อไป ครูต้องใช้ทุกวิธีที่จะกระตุ้นเพื่อสร้างความสนใจให้เรียนต่อไปได้

9. ร่วมการประเมินผล หน้าที่ของครูในขั้นประเมินผล คือจะไม่วัดฝ่ายเดียวแบบเดิม แต่จะให้คำแนะนำเรื่องการวัดและประเมินผล โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง เพื่อที่สามารถเรียน ได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนมาก่อนเพียงใด ถ้าผู้เรียนยังไม่บรรลุผลตามที่วางไว้ ก็จำเป็นที่จะต้องกลับไปวางแผนและแก้ไขใหม่

10. เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการเรียนต่อไป

ส่วน Jacobson (1986) ได้ทำการวิจัยในเรื่องการประเมินผลครูสำหรับโรงเรียนทั่วไป และได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลครูที่ดีไว้ 6 ข้อ โดยกำหนดว่าครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน ครูต้องมีการวางแผนการสอน มีการจัดโปรแกรมการสอนและจัดตารางเวลาสอนล่วงหน้า
2. การอบรมครูผู้สอน ครูต้องเข้ารับการอบรมทางด้านวิชาการและงานการสอนอยู่เสมอ และควรใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา
3. การวัดผลการสอน ครูต้องทำการวัดผลการสอนและประเมินผลการสอนอย่างสม่ำเสมอและทำเป็นขั้นตอนอย่างถูกต้อง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ครูควรมีการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างเป็นระบบและทำเป็นขั้นเป็นตอน
5. การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ครูควรมีการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ
6. ผลสะท้อนจากเพื่อนครูและผู้บริหาร โรงเรียน ครูที่ดีต้องได้รับการยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนครูและผู้บริหารโรงเรียน

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของครูประกอบด้วย ภาษาพูดและภาษาเขียนของครูต้อง ชัดเจน และถูกต้อง ใช้คำศัพท์เหมาะสมกับอายุและความสนใจของนักเรียน การเป็นผู้มีความรู้ดี เข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ที่ทำการสอน มีความคิดริเริ่ม มีความตั้งใจในการทำงาน มีความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและการอบรมสั่งสอนหรือทักษะการสอนดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น มีบุคลิกดี มีคุณลักษณะผู้นำ ใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเท่าทันเหตุการณ์ และมีจรรยาบรรณครู เช่น มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์

หลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยตรง ดังนั้นควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 7) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

รุจิร ภู่อาระ (2545, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียน ประกอบด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 2) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา

สุนทร บำเรอราช (2536, หน้า 6) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร คือ กรอบและแนวทางที่จะนำมาใช้ในการสอน การอบรม และการฝึกงานเท่านั้น เราจะไม่เคยพบคำว่า หลักสูตรสร้างเขื่อนน้ำโจน หลักสูตรสร้างท่าเรือแหลมฉบังหรือหลักสูตรสร้างเมืองใหม่ที่บางพลี

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวการจัดการประสบการณ์ หรือเอกสารที่มีการจัดทำเป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้หรือโครงการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

ความสำคัญของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตรที่มีต่อการจัดการศึกษานั้น นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวตรงกันว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ช่างบัวศรี (2542, หน้า 9-11) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติ ไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษาถ้าจะกล่าวว่า หลักสูตรคือหัวใจทางการศึกษาก็คงไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาก็ย่อมดำเนินไม่ได้ และหลักสูตรยังมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน กล่าวคือ ถ้าหากไม่มีหลักสูตรก็สอนไม่ได้เพราะไม่รู้จะสอนอะไร หรือถ้าจะสอนโดยคิดเอาเองก็จะเกิดความสับสน โดยที่อาจสอนซ้ำไปซ้ำมา ไม่เรียงลำดับตามที่ควรจะเป็น ผลการเรียนรู้อาจไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ ผู้เรียนเองก็มีความลำบากใจเพราะไม่ทราบว่าสิ่งที่เรียนไปนั้นสามารถนำไปเปรียบเทียบกับระดับใด

ส่วน สมิตร์ คุณานุกร (2536, หน้า 199 -200) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องชี้นำทางหรือเป็นบทบาทบัญญัติของรัฐในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา และควบคุมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

นอกจากนี้ ปญุต นันทวงศ์ และไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2543, หน้า 9) สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

จากความสำคัญของหลักสูตรข้างต้น สรุปว่า หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลงประกอบเป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้

องค์ประกอบของหลักสูตร Kerr (1976, pp. 16-17) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) ประสิทธิภาพการเรียน และ 4) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Taba (1962, p. 10) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้นในลักษณะใด ย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

นอกจากนี้ สุนทร บำเรอราช (2536, หน้า 49-50) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. เอกสารหลักสูตร
2. หนังสือเรียนหรือเอกสารประกอบการเรียน
3. ระบบการประเมินผลการศึกษา
4. แนวการสอน หรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ
5. ครูหรือผู้สอน
6. กิจกรรมและการจัดประสบการณ์
7. สื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน

นอกจากนี้ ชำรง บัวศรี (2542, หน้า 8-9) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goal and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญมี 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล

หลักสูตรภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมี โอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

1.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

1.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

2.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ภาษาไทย

3.2 คณิตศาสตร์

3.3 วิทยาศาสตร์

3.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

3.6 ศิลปะ

3.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3.8 ภาษาต่างประเทศ

4. สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 62 มาตรฐาน ในนี้เฉพาะระดับประถมศึกษาการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

5. ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษา 3 ระดับ ดังนี้

5.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)

5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

5.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

6. ความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชน โลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับบาติ และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้านหรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

7. ความมุ่งหวังในการเรียนภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

7.1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

7.2 ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

7.3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

7.4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

8. คุณภาพผู้เรียน

8.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

8.1.1 ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้องที่ฟัง อ่านออกเสียงตัวอักษร คำ กลุ่มคำ ประโยคง่าย ๆ และบทพูดเข้าจังหวะง่าย ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน บอกความหมายของคำและกลุ่มคำที่ฟังตรงตามความหมาย ตอบคำถามจากการฟังหรืออ่านประโยค บทสนทนาหรือนิทานง่าย ๆ

8.1.2 พูดได้ตอบด้วยคำสั้น ๆ ง่าย ๆ ในการสื่อสารระหว่างบุคคลตามแบบที่ฟัง ใช้คำสั่งและคำขอร้องง่าย ๆ บอกความต้องการง่าย ๆ ของตนเอง พูดขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเพื่อน บอกความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียงหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามแบบที่ฟัง

8.1.3 พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องใกล้ตัว จัดหมวดหมู่คำตามประเภทของบุคคล สัตว์ และสิ่งของตามที่ฟังหรืออ่าน

8.1.4 พูดและทำท่าประกอบ ตมมารยาทสังคม/ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา บอกชื่อและคำศัพท์ง่าย ๆ เกี่ยวกับเทศกาล/ วันสำคัญ/ งานฉลอง และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวัย

8.1.5 บอกความแตกต่างของเสียงตัวอักษร คำ กลุ่มคำ และประโยคง่าย ๆ ของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย

8.1.6 บอกคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

8.1.7 ฟัง/ พูดในสถานการณ์ง่าย ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

8.1.8 ใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องใกล้ตัว

8.1.9 มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว อาหาร เครื่องดื่ม และเวลาว่างและนันทนาการ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 300-450 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม)

8.1.10 ใช้ประโยคคำเดียว (One Word Sentence) ประโยคเดียว (Simple Sentence) ในการสนทนาได้ตอบตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

8.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

8.2.1 ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียง ประโยค ข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือกร/ ระบุประโยคและ ข้อความตรงตามความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบ คำถามจากการฟังและอ่าน บทสนทนา นิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า

8.2.2 พูค/ เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และ ให้คำแนะนำ พูค/ เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่าย ๆ พูคและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูค/ เขียนแสดงความรู้สึเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบ

8.2.3 พูค/ เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แพนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่ฟังและอ่าน พูค/ เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว

8.2.4 ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล/ วันสำคัญ/ งานฉลอง/ ชีวิตความเป็นอยู่ ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

8.2.5 บอกความเหมือน/ ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประ โยคชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำ ตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและ ภาษาไทย เปรียบเทียบความเหมือน/ ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลองและประเพณี ของเจ้าของภาษากับของไทย

8.2.6 ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจาก แหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูค/ การเขียน

8.2.7 ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

8.2.8 ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

8.2.9 มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูค-อ่าน-เขียน) สื่อสารตาม หัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 1,050-1,200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)

8.2.10 ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences) สื่อความหมาย ตามบริบทต่าง ๆ

บทบาทของครู

ในทัศนะของ River and Allen (1986, อ้างถึงใน ธีระวิวัฒน์ ศรีศรีรามครัน, 2545, หน้า 101) ครูมีบทบาทที่สำคัญ 3 บทบาท คือ ผู้ดำเนินรายการ (Organizer Facilitator) เตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้แนะนำหรือแนะแนว (Guide) ขั้นตอนและกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้วิจัยและผู้เรียน (Research Learner) เรียนรู้พฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ครูอาจมีบทบาทอื่น ๆ เช่น ผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) ผู้จัดการกระบวนการกลุ่ม (Group Process Manager) ครูตามแนวการสอนแบบภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) เป็นครูที่เป็นศูนย์กลางน้อยที่สุด (Least Teacher Centered) นั่นคือมีหน้าที่ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารและในช่วงที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูจะกระตุ้นให้กำลังใจช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ได้ความหมายและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์อันเป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างความสามารถทางไวยากรณ์ (Competence) และความหมายทางการสื่อสาร (Communicative Competence) ของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 10-11) กล่าวถึง บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าจะประสบผลสำเร็จ ถ้าครูมีพฤติกรรมเป็นผู้ส่งเสริม ผู้สนับสนุน ผู้แนะแนวทาง ผู้กระตุ้น ผู้มีส่วนร่วม และช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถแสวงหาข้อมูล สร้างความรู้ สรุปความรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่เป็นผู้บอกความรู้ ไม่เป็นผู้ครอบงำความคิด เช่น

1. เป็นผู้ตั้งคำถามที่ท้าทายนักเรียนให้คิด ทำแล้วรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของนักเรียนอย่างพินิจพิเคราะห์ ไม่ใช่คำถามปลายปิดและไม่ท้าทายความคิด
2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดงานที่จะทำ หรือให้เลือกทำงานตามความสมัครใจ เพื่อนักเรียนจะได้ทำงานตามความสนใจ ใฝ่รู้ ช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจ พอใจ และมีความสุขที่จะทำงานนั้น ๆ และเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงในที่สุด
3. ให้นักเรียนได้พบหรือสร้างข้อสรุปความรู้เอง จากการค้นคว้า ทดลองและปฏิบัติ
4. กระตุ้นนักเรียนให้ดูแลกำกับการทำงานของตนเองและเพื่อนในรูปแบบการทำงานกลุ่มทั้งในและนอกเวลาเรียน ให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง และครูกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เพื่อการเรียนรู้
5. ช่วยนักเรียนบูรณาการความคิดรวบยอด หรือบูรณาการการเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด และการลงมือทำ ให้เชื่อมโยงเข้ากับความรู้ ประสบการณ์เดิม ได้ยอดดี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และความรู้ที่กว้างและลึกซึ่งมากขึ้น

6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ความเข้าใจ ความสามารถของนักเรียน จากการทำงานด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น สังเกตตนเอง ประเมินความก้าวหน้า สะสมผลงานตรวจ ผลงาน ฯลฯ

ทัศนีย์ สวงนิตย์ (2534, หน้า 14-17) ได้กล่าวถึง ครูผู้สอนว่า ครูควรมีบทบาทในการให้นักเรียนเรียนรู้โดยพึ่งตนเอง ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศ เป็นการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อนและครู โดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 6-8 คน ให้ผู้เรียนในกลุ่มช่วยตัวเอง และช่วยเพื่อนทุกคนในกลุ่ม ครูจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้
 2. วางแผนการสอน ครูเป็นผู้วางแผนสร้างปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนคิดและวินิจฉัยความจำเป็นของการเรียนรู้ เป็นการฝึกหัดทักษะการตัดสินใจ
 3. ช่วยผู้เรียนวินิจฉัยความจำเป็นในการเรียนรู้ ครูเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนค้นหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้จากปัญหา แต่ต้องพยายามไม่ให้ความคิดเห็นแก่กลุ่มมากเกินไป จนผู้เรียนไม่ได้ใช้ความคิด
 4. ช่วยตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแปลผลการวินิจฉัยความจำเป็นในการเรียนรู้ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สามารถทำได้และวัดผลประเมินผลได้
 5. ช่วยออกแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูเป็นผู้แนะนำวิธีการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลความรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
 6. ร่วมเรียนไปกับผู้เรียน ครูจะร่วมเรียนไปกับผู้เรียนด้วย ถ้าหากครูไม่รู้ในเรื่องที่จะต้องเรียน
 7. ประเมินผลการเรียนรู้ ครูต้องเป็นผู้ออกแบบการประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล
- สุภา อักษรดิษฐ์ (2544, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึง ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญ 3 ระยะ คือ

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วย

1.1 การเตรียมตนเอง เพื่อให้พร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ (Resource Person) เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน รวมทั้งต้องเรียนรู้แหล่งความรู้อื่น ที่จะแนะนำผู้เรียนให้ไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ผู้สอนจึงควรอ่าน ค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติให้มาก เพื่อสะสมประสบการณ์จนเชื่อมั่นว่าจะสามารถช่วยเหลือ แนะนำผู้เรียนได้ แต่ไม่ใช่บอกความรู้แก่ผู้เรียน

1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล ผู้สอนมีหน้าที่เตรียมแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปของสื่อการเรียน ใบความรู้ บัตรเนื้อหา เอกสารสิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยจัดไว้ในห้องเรียน ศูนย์การเรียน ห้องสมุด ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเลือกศึกษา

ค้นคว้าได้ตามความต้องการ ทั้งนี้รวมไปถึงบัญชีแหล่งความรู้ภายนอกเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย

1.3 การเตรียมการเรียน ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาท ต่อการเรียนรู้ โดยตรงเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่สนองการเรียนรู้ของผู้เรียนเตรียมการวัดผลและประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยจัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนที่เป็นกระบวนการและผลงานที่เกิดขึ้น ครบทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะนิสัย

2. ขั้นตอนในการ ผู้สอนมีบทบาทระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 เป็นผู้ช่วยหรือให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ

2.2 เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรงผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

2.3 เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียนให้ความคิดเห็นเชื่อมโยง ประสานการณ์กับผู้เรียน

2.4 เป็นผู้ติดตามและตรวจสอบ ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจนและมีความสมบูรณ์ก่อนผู้เรียนสรุปเป็นข้อความรู้

3. ขั้นสรุปและพัฒนา ผู้สอนมีบทบาทในการสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยอาศัยเครื่องมือวัดผลตามที่เตรียมการไว้โดยผลที่นำมาสรุป เพื่อการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ควรเป็นผลที่เกิดจากการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากการปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) โดยผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประเมิน สรุปความคิดและเสนอแนวทางในการพัฒนาด้วย

และจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนซึ่งแต่เดิมครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้จัดความรู้แทน ดังนั้นครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2543, หน้า 135-143)

1. เป็นผู้จัดการเรียนรู้ ได้แก่ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และวางแผน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพบจุดหมายการเรียนรู้ของตน

2. เป็นผู้อำนวยความสะดวก ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามต้องการปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือให้คำปรึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

3. เป็นตัวกลางการมีมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนระหว่างผู้เรียนแต่ละคน และระหว่างกลุ่มผู้เรียน พยายามกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออกสร้างพฤติกรรมสังคมที่ดี

นัยนา ทองศรีเกด (2546, หน้า 80-137) กล่าวถึง วิธีสอนและกลยุทธ์การสอน มี 12 แบบ ประกอบด้วย

1. ใช้วิธีสอนที่ตรงนักเรียนให้อยู่กับงานและฝึกฝไ่อยู่กับความอยากรู้อยากเห็น ความใส่ใจในวิชาที่เรียนสร้างเสริมความกระตือรือร้น และคงไว้ซึ่งแรงกระตุ้น สามารถตรวจสอบได้จากการเต็มใจและสามารถใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ เช่น เพื่อให้ข้อมูล ใช้วิธีถ่ายทอดโดยตรงเพื่อ ตรวจสอบประเด็น ใช้วิธีอธิบายตามด้วยการอภิปราย เพื่อสอนเทคนิค ใช้วิธีสาธิตหรือยกตัวอย่าง และการฝึกทักษะ คำนึงถึงแรงจูงใจของนักเรียนเป็นหลัก และใช้การสอนเพื่อทำให้นักเรียนใส่ใจในบทเรียน

2. หาแนวการสอนให้เหมาะสมกับวิชาและนักเรียน สามารถตรวจสอบได้จากขอบข่ายของวิชาเมื่อครูเตรียมการสอน ใช้การสอนแบบตรงผสมกับกิจกรรมปฏิบัติ และใส่ใจกับความต้องการในการเรียนเฉพาะอย่างของนักเรียนแต่ละคน การที่ครูจะใช้วิธีการสอนแบบใดนั้น ต้องดู เนื้อหาวิชาและระยะเวลาที่ครูต้องใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนจำข้อมูลนั้นได้ การเรียนควรมีการผสมผสานกิจกรรมทั้งแบบเดี่ยวเป็นคู่และเป็นกลุ่ม โดยจุดสำคัญ คือ ใช้วิธีสอนที่เอื้อประ โยชน์ ต่อการเรียนรู้ ใ้ทำงานปฏิบัติที่มีจุดมุ่งหมาย คำนึงถึงความต้องการและชี้แนะโน้มน้าวของนักเรียนแต่ละคนรวมทั้งขนาดของห้องเรียน

3. การกำหนด โครงสร้างของข้อมูลในการสอนให้ดี รวมถึงการเขียน โครงร่าง เนื้อหา และจุดหมาย สร้างความเชื่อมโยงและสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นตัวบอกความก้าวหน้าของบทเรียน ซึ่งครูสามารถตรวจสอบได้จากความชัดเจนของตนเองในการพูดถึงความรู้หรือข้อมูล การจัดรอยเชื่อมต่อระหว่างบทเรียนหนึ่งไปสู่อีกบทเรียนหนึ่ง ได้อย่างราบรื่น และบทเรียนมีที่ว่างเสมอ สำหรับความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

4. การนำเสนอเนื้อหาได้ครอบคลุมแนวคิดสำคัญอย่างชัดเจน โดยใช้คำศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ รูปภาพและตัวอย่างที่เลือกสรรอย่างดี โดยสิ่งที่ต้องคำนึงเพื่อให้บรรลุวิธีนี้คือการเชื่อมโยงเนื้อหาให้เข้ากับความมุ่งหมายของบทเรียน การสอนคำศัพท์ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาแนวคิดการคำนึงถึงวุฒิภาวะของเด็กเมื่อต้องยกตัวอย่างและการทำคำศัพท์ให้คุ้นหูคุ้นตา

5. สอนและยกตัวอย่างให้ชัดเจน รวมทั้งอธิบายเป็นขั้นตอนและถูกต้อง การสอนที่มีประสิทธิผลและการสาธิต ต้องอาศัยการเตรียมอย่างพิถีพิถัน ต้องทำความเข้าใจวิธีการสอน โดยตรงที่นำมาใช้ให้ชัดเจน การสอนที่เน้นกฎเกณฑ์เกิดจากการสอนที่มีพลวัต นักเรียนต้องใช้เวลาซึมซับในสิ่งที่ครูพูด

6. ตั้งคำถามที่มีประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าและทิศทางของ บทเรียน และให้แน่ใจว่านักเรียนมีส่วนร่วม ครูต้องรู้ชัดเจนว่าทำไมจึงตั้งคำถาม ใช้คำถามแบบเปิด และปิด ในรูปแบบต่าง ๆ และกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถาม รูปแบบคำถามจึงเป็นส่วนสำคัญของการสอน ต้องใช้คำถามชนิดที่กระตุ้นให้นักเรียนสร้างความรู้ขึ้นเอง และควรคำนึงถึงความกังวลใจของเด็กด้วย ครูไม่ควรใช้คำถามเป็นเครื่องแสดงการตำหนิ เช่น ครูถามแล้ว คุณเด็กที่ไม่รู้คำตอบ ถามด้วยน้ำเสียง ข่มขู่ เมื่อเด็กตอบก็พูดเหน็บแนม ครูถามไปถอนหายใจไป หรือพูดจาประชดประชันเสียดสี ให้สะท้อนใจเด็ก หรือครูอาจใช้น้ำเสียงวาดครุ่นแรงในกรณีที่เด็กขาดวินัย การถามด้วยน้ำเสียง ที่จริงจังแต่เป็นกลางและไม่ข่มขู่จะได้รับคำตอบที่จริงใจ คำถามส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือประเมิน โดยคว่านักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับบทเรียน หรืองานที่มอบหมายหมายได้ดีเพียงใด จุดสำคัญ จึงควร ใช้คำถามเพื่อประเมินในยามจำเป็น ในการใช้คำถามสามารถใช้ได้หลายระดับ ควรจัดลำดับ คำถาม ให้มีกรอบความคิดวิธีที่ดีที่สุดคือเริ่มใช้คำถามที่ตรงไปตรงมา ตามด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องพัน และท้าทาย มากขึ้น เด็กจะเกิดความสนใจถ้าครูสามารถทำให้เด็กใจจดใจจ่ออยู่กับบทเรียน และถามในห้องเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ตนต้องการสำหรับเด็กประถม จะต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับ ว่าบางคำถามไม่มีคำตอบตรง ๆ และบางคำถามไม่มีคำตอบ

7. ใส่ใจกับความผิดพลาดและความเข้าใจผิดของนักเรียนและช่วยแก้ไข ครูต้องมีทัศนคติเชิงบวกต่อข้อผิดพลาดของนักเรียน ใช้เวลาพิจารณาหาสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้นและรู้จำนวนนักเรียนที่ประสบปัญหาอย่างเดียวกัน

8. ตั้งใจฟังนักเรียนวิเคราะห์คำตอบ และตอบโต้ในเชิงสร้างสรรค์การเรียนรู้ของนักเรียน ให้ก้าวต่อไปครูเป็นผู้สนับสนุนการพูดคุยเชิงสร้างสรรค์ในชั้นเรียน ตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็ก พูดและ ยกตัวอย่างที่ดีมาใช้ในการใช้ภาษาและการพูดคุย

9. หาโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียนด้านการอ่านออกเขียนได้ การนับเลข และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งทักษะในการเรียนแบบคนเดียวและแบบร่วมมือเป็นกลุ่ม เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การค้นคว้าหาข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากหนังสือเรียน ครูต้อง มั่นใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ ครูจัดหาวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อส่งเสริมให้ เด็กเข้าไปใช้ข้อมูลในห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งครูรู้วิธีการแยกแยะข้อมูลจากหนังสือและจากคอมพิวเตอร์

10. หาโอกาสให้นักเรียน ได้เสริมความรู้ทั้งในห้องเรียนและจากที่บ้านที่เตรียมไว้ เพื่อเพิ่มเติมและพัฒนาสิ่งที่นักเรียนได้เรียน ไปแล้ว ครูต้องรู้ว่าเด็ก ๆ รู้อะไรมาแล้ว แยกออก ระหว่างการสอนและการเสริม รวมทั้งการบ้านช่วยเสริมความเข้าใจในสิ่งที่เด็กรู้อยู่แล้ว

11. ตั้งความคาดหวังให้สูงสำหรับนักเรียนทุกคน แม้ว่าจะมีความแตกต่างระหว่างตัวบุคคล ทั้งในเรื่องเพศและภูมิหลังด้านภาษาและวัฒนธรรม ครูสร้างความคาดหวังเพื่อความสำเร็จของนักเรียนและสื่อให้นักเรียนรู้นอกจากนี้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายภายในชั้นเรียน

12. ให้โอกาสนักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจให้ขยายกว้างไกลขึ้น โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้ของเขาให้สัมพันธ์กับตัวอย่างที่เป็นจริงและตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานซึ่งครอบคลุมหมายให้ทำ ดังนั้นบทเรียนของครูจะช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักความเป็นจริง โดยไม่สูญเสียความบริสุทธิ์ไว้ เดียงสาของวัยเด็ก มีตัวอย่างที่สมจริงพอสมควร และครูสามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงกับความคิดเห็น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 30) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินครูปฏิบัติการกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของครู ไว้ดังนี้คือ

1. จัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การเรียนรู้ 5 ลักษณะอย่างยืดหยุ่น โดยมุ่งให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข
2. จัดการเรียนรู้โดยเปิด โอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างอิสระตามความสามารถเป็น รายบุคคล อยู่เสมอ
4. กระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการและ แหล่งความรู้ที่หลากหลาย
5. เป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาใช้กระบวนการคิดและ กระบวนการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์อยู่เสมอ
6. ใฝ่หาและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะในเนื้อหาวิชาและแนวการจัดการ เรียนรู้ อย่างถูกต้อง แม่นยำอยู่เสมอ
7. ช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงาน หรือเครือข่ายให้มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน และแนวการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า บทบาทของครูผู้สอน เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะผู้สอน เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สู่แก่นักเรียน เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา ตรงเวลาในการสอน สนับสนุนและเสริมแรง ร่วมทำกิจกรรม สอนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม ติดตามตรวจสอบ สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร และเป็นผู้ประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน และได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างแท้จริง

บทบาทของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 30) ได้กล่าวถึง ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแยกตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่างและหลังการเรียนรู้ ซึ่งตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออก

อย่างชัดเจน และมีเหตุผล

5. นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน

6. นักเรียนได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

อย่างมีความสุข

8. นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
9. นักเรียนฝึกประเมินปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจ ใฝ่หาความรู้

อย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2544, หน้า 8) ได้กล่าวถึง บทบาทของนักเรียนไว้

ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้า คิด วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. มีอิสระในการเรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจและได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. แสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5 ส) ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสนใจกระตือรือร้นและตั้งใจเรียน การสืบเสาะ ค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้ การนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้ผู้อื่นเข้าใจ สร้างสรรค์บูรณาการและประยุกต์ความรู้ ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริงหรือสถานการณ์ใหม่ ตามความเหมาะสม

ทิศนา ข้ามมณี (2544, หน้า 24-25) กล่าวถึง เมื่อครูปรับเปลี่ยนบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมการสอนของตนแล้ว ผู้เรียนก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนด้วย การเรียนการสอนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ บทบาทของผู้เรียนที่สำคัญ ๆ โดยทั่วไป มีดังนี้

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือ ประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้

2. บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ใช้ความคิด ในการถกแถลง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้ลึกหรือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หามาได้ และสร้างความหมายให้แก่ตนเอง

3. บทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สรรค์สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนรู้นั้น เกิดความคงทน และสามารถนำความรู้นั้น ไปใช้ได้สะดวกขึ้น

4. บทบาทในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต นอกจากนั้น การประยุกต์ใช้จะช่วยตอกย้ำความเข้าใจ และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนในความรู้ นั้น ๆ และการนำความรู้ไปใช้ยังก่อให้เกิดการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมได้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เรียนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

1. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น
2. ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่ม เช่น การแสวงหาข้อมูล การศึกษาข้อมูล
3. รับฟัง พิจารณา และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบ ถัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ลึกของตนกับผู้อื่น

5. แสดงความสามารถของตน และยอมรับความสามารถของผู้อื่น

6. ตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ

7. เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

บุษรากร ขนนทอง (2554) ได้กล่าวถึง บทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
2. แสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน
3. ลงมือปฏิบัติจริง ทบทวนการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
4. มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
5. ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ฐปทอง กว้างสวัสดิ์ (2549, หน้า 19) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้เรียนตามแนวภาษาเพื่อการสื่อสารผู้เรียนคือผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator) การเรียนรู้เกิดจากการปรึกษาหารือในกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน รู้จักการให้เพียงพอกับการรับ ผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศต่างกัน ให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 30) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินครูปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียน กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของชั้นเรียนและกำหนดแผนการเรียนย่อยด้วยตนเอง แต่ละคนคิดตัดสินใจเลือกวิธีการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความสามารถ ร่วมทำงานกับกลุ่มได้เป็นอย่างดี แสวงหาความรู้และหาคำตอบของปัญหาโดยมีวิธีการและใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง คำตอบ/ ผลงานมีความแตกต่างกันตามกระบวนการเรียนรู้ตามลักษณะบริบทของแต่ละคน และผลิตผลงานและข้อความรู้ที่เกิดผลดี มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของชั้นเรียน สามารถกำหนดแผนการเรียนย่อยด้วยตนเอง ร่วมทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ช่วยซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ รู้จักทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง ทำงานอย่างเป็นระบบ จับคู่หรือเป็นกลุ่มโดยทำตามแบบแผนและขั้นตอนที่นักเรียนเรียนรู้มา ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมตามความสนใจ ความสามารถ รู้จักแสวงหาความรู้และหาคำตอบของปัญหาโดยมีวิธีการ และใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ สามารถสรุป ความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักทบทวนการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข รวมทั้ง มีวินัย และ ความรับผิดชอบในการ ทำงาน การเรียนของตนเอง

การใช้สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนนับแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจในความหมายของบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อเหล่านั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์

การสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ในการใช้สื่อด้วย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตานันท์ มลิทอง, 2531, หน้า 75)

มีนักการศึกษาให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (2532, หน้า 268) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ภาพ เครื่องใช้ ตลอดจนหมายถึงตัวบุคคล วิธีการ สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดผลดี

วาสนา ซาวหา (2533, หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางหรือพาหนะนำความรู้ ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 286) ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะหรือสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามจุดประสงค์การเรียนการสอนและตามจุดหมายของหลักสูตร

จากความหมายของสื่อการเรียนการสอนดังกล่าว สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2540 ข, หน้า 4) ได้กำหนดลักษณะสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. วัสดุ แยกได้เป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ วัสดุประดิษฐ์ วัสดุถาวรและวัสดุสิ้นเปลือง
2. อุปกรณ์ เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเครื่องมือ
3. กิจกรรม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ถือเป็นเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น การทดลอง การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การเล่าเรื่อง เป็นต้น
4. สื่อการเรียนการสอนจากสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนจากสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอนจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน

อำภา บุญช่วย (2537, หน้า 99) แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และตัวอักษรในรูปแบบต่าง ๆ
2. สื่อประเภทเครื่องมือ หรือโสตทัศนอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่จะช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉาย เครื่องรับโทรทัศน์
3. สื่อประเภทเทคนิค หรือวิธีการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน

ยูพิน พิพิชกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง (2536, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
3. ช่วยส่งเสริมความสนใจของนักเรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอนบางคนกล่าวว่าทำให้เสียเวลา ความจริงนั้น ไม่เสียเวลาเลย
คนที่ว่าเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น
5. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมและ
ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแน่นแฟ้น และจำได้นาน
6. ใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเพื่อช่วยให้การอธิบายขยายข้อความและสรุปข้อความก็ได้
7. เพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่นักเรียน
8. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สื่อการสอนมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมาก สื่อแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติต่างกัน ผู้สอน
ควรเลือกสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนมากที่สุด จึงจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ
เนื่องจากสื่อมีมากมายหลายประเภท ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์
วินิจฉัยและตัดสินใจเลือกใช้ได้เหมาะสม คำนวณ

Kemp (1985, pp. 137-140) ได้กล่าวถึงแนวคิดการเลือกสื่อการเรียนการสอนว่า
ควรพิจารณาด้วยการตอบคำถาม ดังนี้

1. สื่อที่ต้องการและมีอยู่นั้นมีลักษณะที่ดีและมีคุณภาพเพียงใด
2. หากต้องจะซื้อหรือจัดผลิตขึ้นมาจะมีราคาเท่าใด
3. จะต้องใช้เวลาในการติดตั้งหรือจัดหาหรือผลิตนานเท่าใด
4. จะต้องใช้เครื่องมือประกอบหรือไม่ เป็นเครื่องมือประเภทใด ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกอะไรบ้าง

5. สื่อที่เลือกเหมาะสมกับระบบการสอนมากกว่าสื่ออื่น ๆ ไซ้หรือไม่
6. จะมีปัญหาอะไรตามมบ้างในการเลือกใช้สื่อ นั้น ๆ
7. ผู้สอนเข้าใจวิธีใช้และใช้เป็นหรือไม่

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 287) ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ต้องตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ต้องเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานประสบการณ์ของผู้เรียน
3. ต้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

4. ต้องเหมาะสมทั้งในด้านค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติ

5. ต้องหาได้ง่าย

หน้าที่ของผู้บริหารและครูด้านสื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 6-7) ให้ทัศนะเกี่ยวกับด้านสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดหาและบริการวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนแก่ครูอย่างเพียงพอ
และครบถ้วนทุกกลุ่มประสบการณ์ มีการสำรวจความต้องการ วางแผนเพื่อจัดหาและดำเนินการ
จัดหา บริการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้จัดทำ รู้จักใช้ และรู้จักเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนให้
ตรงกับเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอน โดยการจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการให้
ความรู้แก่ครูผู้สอน

3. จัดให้มีศูนย์วิชาการของโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งผลิตและบริการสื่อแก่ครูผู้สอน

4. ส่งเสริมให้ครูรู้จักคิดสร้างสรรค์สื่อหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรม
การเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานทางวิชาการ

5. แสวงหาแหล่งวิทยากรที่เป็นสื่อการสอนในชุมชนหรือท้องถิ่น เช่น บุคลากร สถานที่
ประกอบการ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

6. จัดให้มีการติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
โดยการสังเกตการสอน การดูแลแผนการสอน บันทึกการสอน สถิติการยืมสื่อ เป็นต้น

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการช่วยให้การเรียน
การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การใช้สื่อเป็นประโยชน์อย่างมาก
สำหรับผู้เรียนที่ช้า สื่อที่ดีควรมีความหลากหลายสะดวกใช้ ทันสมัย และเอื้อประโยชน์
ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาจีน ยังมีความจำเป็นสูงสุด ครูผู้สอน
ต้องมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการผลิตสื่อ และสามารถเลือกสื่อให้มีความเหมาะสมและ
สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนนักเรียนต้องมีส่วนร่วมกับครูในการใช้
และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ

การวัดผลและประเมินผล

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง ภาระงานด้านการประเมินผลการเรียน
ระบบการวัดและประเมินผลที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเพื่อให้เกิด
ความสอดคล้องกัน การประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเน้นไปที่การวัดและ
การประเมินผล ที่จะนำไปสู่การชี้ให้เห็นสภาพที่แท้จริงของนักเรียน และสภาพจริงของการเรียน
การสอน จากพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออก (Student Performance) สะท้อนให้เห็นถึง

ความสามารถ อย่างหลากหลายในการพัฒนาคนที่ชัดเจน สอดคล้องกับสมรรถภาพที่ในตนเองและจากการลงมือ ปฏิบัติจริง ซึ่งชี้ให้เห็นวิธีการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การใช้กิจกรรมการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จะช่วยให้ค้นพบได้ว่า นักเรียนเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ มากน้อย เพียงใด นอกจากระบบการวัดและประเมินผลจะปรับเปลี่ยนแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน จะต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งมีครูผู้สอนเป็นบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียน ซึ่งทำหน้าที่ทั้งประเมินตนเองและประเมินเพื่อน (ในกลุ่ม) ผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งผู้เกี่ยวข้องควรมีส่วน ร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและเกณฑ์ต่าง ๆ ในการประเมินผลด้วย (กรมวิชาการ, 2545 ก, หน้า 149)

วีระ ตันตระกูล, บุญทรง สังข์ทอง และอุบล เล่นวารี (2535, หน้า 232) ได้ให้ความหมายของการวัด หมายถึง กระบวนการซึ่งให้ได้มาตัวเลขหรือสัญลักษณ์ แทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ส่วนการประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้มาจากการวัด เพื่อสรุปว่าผลสรุปที่ได้จากการวัดเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สำหรับ“การประเมินผล” มีผู้กำหนดความหมายหรือคำจำกัดความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น Stufflebeam (2007) ได้ให้ความหมายที่ค่อนข้างกว้างไว้ว่า “การประเมินผล” คือ กระบวนการกำหนดปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ส่วน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, หน้า 20-21) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ และหรือค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ Gay (1985, p. 6) ได้ให้ความหมายเป็นสองนัย คือ 1) การประเมินผลเป็นขบวนการที่เป็นระบบของการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อที่จะตัดสินใจในการที่จะสรุปผลเรื่องของจุดมุ่งหมายว่า มีปริมาณมากน้อยเท่าไร และได้มีนักเรียน นักศึกษา ได้เรียนรู้แบบสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ 2) การประเมินผลเป็นขบวนการที่เป็นระบบของการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจครั้งสุดท้าย

การวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน เพราะการวัดผลและประเมินผลจะช่วยให้เกิดประโยชน์ (กิตติมา ปรีดีดิลก, 2532, หน้า 72) คือ

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารในโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงต่าง ๆ
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป

กรมวิชาการ (2545 ก, หน้า ก) ได้ให้แนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยประเมินผลใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ การประเมินความพร้อม และพื้นฐานนักเรียนกับการประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนเรียน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 วางแผนการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียน

2.2 เลือกรูปแบบการประเมิน ที่สอดคล้องกับภาระงาน หรือกิจกรรมหลักที่กำหนดไว้ให้นักเรียนปฏิบัติซึ่งมีวิธีการประเมินที่ครูสามารถเลือกใช้ เช่น การประเมินด้วยการ สื่อสารระหว่างบุคคล และการประเมินจากการปฏิบัติ เป็นการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือ กิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น มอบงานทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม งานหรือกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติปกติในชีวิตประจำวัน การสาธิต การทำโครงการในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ใน 4 รูปแบบ คือ โครงการสำรวจ โครงการประดิษฐ์ โครงการแก้ปัญหาหรือการทดลองศึกษาค้นคว้าและโครงการอาชีพ

2.3 การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงาน หรือ กิจกรรมที่เป็นสถานการณ์จริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมาก แต่จะ มีความยุ่งยากซับซ้อนแก่ผู้ประเมิน

2.4 การประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน เป็นการให้นักเรียนเก็บรวบรวม ผลงานจากการปฏิบัติจริงตามกลุ่มสาระต่างๆ จัดแสดงอย่างเป็นระบบ

3. การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบ ความสำเร็จของนักเรียนหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้ในช่วงเวลา หรือสิ้นสุดการเรียนรายวิชา ปลายภาคเรียน/ปลายปี จะประกอบด้วย การประเมินหลังเรียน การประเมินผลการเรียนปลายภาค ปลายปี

การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการวัดและการประเมินผลที่ดีและสอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 53-63) ได้กล่าวถึงการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ จะมีประสิทธิภาพเมื่อประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพจริง วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบความสามารถจริง การรายงานตนเอง และแฟ้มสะสมงาน ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถทำได้ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเด่นชัด ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
- 4 เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติทุกด้าน และต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานของผู้เรียนที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลากหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์
9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

Stufflebeam and Shinkfield (1990, p. 79) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ที่เพื่อการประเมินผลจากการวัด 5 มิติ ซึ่งมีประโยชน์ เพื่อใช้เป็นหลักการเทียบเคียงกับผลจากการวัดแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินผลของโรงเรียน และประเมินผลให้ห้องเรียน มีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. เกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสมอง และคุณธรรมต่าง ๆ ซึ่งผลจากการวัดได้มาจากเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน
2. เกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสมอง และคุณธรรมต่าง ๆ ซึ่งผลจากการวัดได้มาจากเครื่องมือวัดที่ครูสอนเป็นคนสร้างขึ้นอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ
3. เกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียน พฤติกรรมทางด้านนี้ไม่สามารถจะวัดได้ด้วยแบบทดสอบ ไม่สามารถจะวัดได้ด้วยแบบสำรวจ และไม่สามารถจะวัดได้ด้วยแบบวัดการสังเกต แต่พฤติกรรมทางด้านนี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของโครงการประเมินผล
4. เกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสมอง และคุณธรรมด้านต่าง ๆ ที่ได้มาจากครูอาจารย์ที่สอน ที่ได้มาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการประเมินผล
5. เกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับโครงการประเมินผล

เกณฑ์ที่กล่าวมาทั้ง 5 มิตินี้ต่างก็เกี่ยวข้องในโครงการประเมินผลทั้งสิ้น เกณฑ์ดังกล่าวนี้ถ้ามีการวัดผลที่ได้ และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์อย่างเป็นทางการ จะ ได้ตัวเลขที่ชี้ให้เห็นถึงระดับแห่งความสำเร็จผลที่ได้จากการบริหาร โครงการ ในแต่ละประเภท

กรมวิชาการ (2545 ข, หน้า 3-4) ได้ให้หลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
 2. การวัดผลและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร
 3. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนและการประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียน
 4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
 5. ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สื่อความคิดในแต่ละช่วงชั้น
 6. ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น
 7. ให้มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ในแต่ละช่วงชั้น
 8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้
 9. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบศึกษาต่าง ๆ
- พันธกิจ วิหคโต (2546, หน้า 26) กล่าวว่า ผู้สอนและผู้เรียนจะมีบทบาทร่วมกันในการเรียนการสอน และควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล ใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบ มีการประเมินเป็นระยะแบบต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเอง

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542, หน้า 59-64) ได้กล่าวถึงวิธีและเครื่องมือการวัดและประเมินผล ไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)
2. การประเมินสภาพจริง
3. การประเมินตนเอง
4. การประเมินกลุ่ม
5. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
6. การสังเกต
7. การสัมภาษณ์

เนื่องจากเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีหลายชนิด แต่ละชนิด จำเป็นต้องมีการสร้างโดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ดังนั้นผู้สอนจะต้องสร้างเครื่องมือให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยวิธีการ (วิชัช ประสิทธิ์วุฒิเวช, 2535, หน้า 233) ดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะจุดประสงค์ปลายทางให้เข้าใจชัดเจน
 2. อ่านข้อเสนอนะในแนวการสอน คู่มือการสอน แผนการสอน ซึ่งเป็นเอกสารประกอบหลักสูตรที่จัดลำดับ เนื้อหาหรือประสบการณ์ได้สอดคล้องกับหลักสูตร
 3. ทบทวนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า พิจารณาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนหรือวิธีสอน
 4. พิจารณาความน่าจะเป็นไปได้หรือสมรรถภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
 5. เวลาที่ใช้สำหรับการวัดผลและประเมินผล
 6. จำนวนผู้เรียน
 7. ความพร้อมของวัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผล
- กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการในการตรวจสอบผลและการตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์การประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผลมากขึ้น โดยใช้วิธีการปฏิบัติ เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมินเพิ่มสะสมงาน ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในวิธีการวัดและประเมินผล และการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ทำมาใช้ในการวัดและประเมินผล ต้องมีการวัดและประเมินผลก่อนและหลังการสอน และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ต้องมีการวัดและประเมินผลจากการประเมินตนเองของนักเรียน และให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความคิดในแต่ละช่วงชั้น

การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ (Interviews) หมายถึง กระบวนการสนทนาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สัมภาษณ์ตั้งไว้ (ลักขณา บรรพกาญจน์, 2542, หน้า 129) การสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมที่มีการนำมาใช้บ่อยในการวิจัย การสัมภาษณ์สามารถนำไปใช้สำหรับวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ ประการแรก ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำรวจเพื่อช่วยระบุตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการตั้งสมมติฐานวิจัย ประการที่สอง ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหลักสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลหรือวัดตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัย และประการสุดท้าย ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือประกอบหรือเสริมจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีอื่น ๆ เช่น

ตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้กับวิธีอื่น ๆ ติดตามผลที่เกิดขึ้นโดยที่นักวิจัยไม่ได้คาดคิดไว้ก่อน หรือเป็นการศึกษาข้อมูลในเชิงลึกถึงที่มาหรือเหตุผลต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น (Kerlinger & Lee, 2000, p. 693)

การสัมภาษณ์ที่ถือว่าประสบความสำเร็จ ควรจะเป็นการสัมภาษณ์ที่ได้ข่าวสารหรือข้อมูลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การที่จะได้มาซึ่งข่าวและข้อมูลในลักษณะนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ที่มีผลต่อกันและกัน (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2542, หน้า 177-178) นั่นคือ

1. ผู้สัมภาษณ์
2. ผู้ให้สัมภาษณ์
3. หัวข้อวิจัยหรือเนื้อหาของงานวิจัย
4. สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์มีหลายประเภท หลายวิธี ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง โดยทั่วไปถ้าแบ่งอย่างกว้าง ๆ ตามรูปแบบของการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นมาตรฐาน (Structured or Standardized Interview) กับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบไม่เป็นมาตรฐาน (Unstructured or Unstandardized Interview) ถ้าแบ่งตามจำนวนของผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) กับการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) (วรรณิ์ แกมเกตุ, 2551, หน้า 250)

สุภาพค์ จันทวานิช (2546, หน้า 82-84) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

1. การเตรียมการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะแบบเป็นทางการมีขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1.1 ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไปสัมภาษณ์ คือใคร มีจำนวนเท่าไร โดยเฉพาะในการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ
 - 1.2 เตรียมงานขั้นต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายชื่อ ที่อยู่ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างทุกคน
 - 1.3 วางแผนการสัมภาษณ์ โดยเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสม
 - 1.4 ซ้อมสัมภาษณ์บุคคลอื่นที่มีใจผู้ตอบก่อนเพื่อจะได้แก้ไขคำถามให้สมบูรณ์ถูกต้อง ควรมีตัวอย่างคำถามหลาย ๆ อันไว้ใช้สลับเปลี่ยนกันตามความเหมาะสม
 - 1.5 เตรียมอุปกรณ์ฉบับที่กให้เหมาะสมกับสถานการณ์
 - 1.6 ติดต่อกับผู้ถูกสัมภาษณ์โดยนัดหมายเวลาไว้ล่วงหน้า

2. ขั้นเริ่มการสัมภาษณ์ มีขั้นคือ

- 2.1 แนะนำตนเองต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ควรให้ความสำคัญและยกย่องผู้ถูกสัมภาษณ์
- 2.2 สร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเองด้วยการสนทนาทักทายด้วยอรรถาสัยอันดี
- 2.3 บอกวัตถุประสงค์ในการมาสัมภาษณ์พร้อมทั้งให้คำสัญญาว่าจะเก็บเป็นความลับ
- 2.4 ถ้าจำเป็นต้องจดบันทึก หรือใช้เครื่องบันทึกเสียง ต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ
- 2.5 พุดคุยเป็นการอุ่นเครื่องก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์จริง ๆ

3. ขั้นสัมภาษณ์ นักวิจัยควรปฏิบัติ ดังนี้

- 3.1 ใช้คำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์
- 3.2 ควรเป็นนักฟังที่ตั้งใจและติดตาม รู้จักป้อนคำถามให้เหมาะสมกับจังหวะ

ของผู้ตอบ

- 3.3 ใช้ภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย ระวังเป็นพิษในกรณีที่ผู้วิจัยไม่รู้ภาษาของผู้ตอบคือพอ

และในกรณีที่ต้องใช้ล่าม

- 3.4 ทำให้ผู้สัมภาษณ์รู้สึกว่าจะเปิดเผยระหว่างการสัมภาษณ์เป็นเรื่องพิเศษ

เฉพาะตัว

- 3.5 โดยทั่ว ๆ ไปแล้วก่อนจะสัมภาษณ์ควรหาทางติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผ่านผู้ที่รู้จักกับผู้ที่ให้สัมภาษณ์หรือมีจดหมายแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์

4. ขั้นบันทึกข้อมูลและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ควรปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 จดบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและจดเฉพาะใจความสำคัญ
- 4.2 รีบทำบันทึกการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในทันที
- 4.3 รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แนบไว้กับบันทึก

การสัมภาษณ์

- 4.4 ถ้าพิจารณาเห็นว่าการจดบันทึกทำให้ผู้ตอบมีปฏิกิริยาซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการสัมภาษณ์ ต้องงดการจดบันทึกแล้วใช้ความจำแทน

ลักษณะ บรรพชาญจน์ (2542, หน้า 129) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
2. กำหนดแนวคำถาม หรือใช้แบบสัมภาษณ์
3. ไม่ถามนอกเรื่อง
4. ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดมาก ๆ
5. ไม่แนะนำคำตอบ
6. ใช้เทคนิคการสังเกตประกอบ
7. เป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์จะได้ข้อมูลที่ดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับผู้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ ในการสัมภาษณ์บางกรณีก็มีการใช้แบบสัมภาษณ์ช่วยเป็นแนวทางสำหรับผู้สัมภาษณ์ แต่ในบางกรณีก็ไม่ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบการสัมภาษณ์แต่อย่างใด ดังนั้นถือว่าตัวผู้สัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นเพียงเครื่องช่วยบันทึกข้อมูลด้วย เช่น แถบบันทึกเสียง โดยได้รับความยินยอมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ และคุณสมบัติของผู้การสัมภาษณ์ที่ดี (โรงเรียนสามพรต, ม.ป.ป.) มีดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์
2. มีปฏิภาณไหวพริบ ไวต่อความรู้สึก
3. เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่ขัดจังหวะในการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์
4. มีความละเอียดรอบคอบ
5. ไม่ลำเอียง หรือมีอคติ
6. มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่สัมภาษณ์ หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องสัมภาษณ์

มาก่อน

วิธีการสัมภาษณ์มีจุดเด่นตรงที่ใช้ได้กับผู้ให้ข้อมูลทุกประเภท ไม่ว่าจะผู้นั้นจะอ่านออกเขียนได้หรือไม่ก็ตาม มีความยืดหยุ่นสูง ผู้สัมภาษณ์ได้เผชิญหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้สามารถอธิบายคำถามให้ผู้ตอบเข้าใจชัดเจนได้หรือสามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบประกอบ สามารถตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อสืบหาความจริงให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้ และเหมาะที่จะใช้กับเรื่องราวที่มีความสลับซับซ้อน แต่ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากคุณภาพของข้อมูลที่ได้อิงอยู่กับความชำนาญของผู้สัมภาษณ์ ความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ และที่สำคัญคือต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าวิธีอื่น ไม่สะดวกในการใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้นการเผชิญหน้ากันอาจมีผลทำให้ผู้ให้ข้อมูลปิดบังข้อเท็จจริงบางอย่างได้เหมือนกัน ถ้าหากผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจได้ (วรรณิ แกมเกตุ, 2551, หน้า 263)

กล่าวโดยสรุป การสัมภาษณ์คือการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก จุดมุ่งหมายนั้นก็เพื่อรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ใช้ได้โดยทั่วไปไม่จำกัดคุณสมบัติของผู้ตอบ อีกทั้งยังมีลักษณะยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้ซักถามขยายความหรือซักถามเพิ่มเติมได้ ตลอดจนสามารถสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้ตอบไว้ด้วย การสัมภาษณ์แบ่งอย่างกว้าง ๆ ตามรูปแบบของการสัมภาษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นมาตรฐานกับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบไม่เป็นมาตรฐาน ถ้าแบ่งตามจำนวนของผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลกับการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ขั้นตอนที่สำคัญในการสัมภาษณ์คือการแนะนำตัว การสร้างความสัมพันธ์ การบันทึกคำตอบ

การใช้ภาษา ตลอดจนเวลาและสถานที่ที่ใช้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะได้ข้อมูลที่ดีหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ ผู้การสัมภาษณ์ควรมีคุณสมบัติที่ดี เพื่อให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขนาดของโรงเรียน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ควรนำมาศึกษาตัวแปรหนึ่ง ซึ่งธงชัย สันติวงษ์ (2537, หน้า 194) พบว่าขนาดของโรงเรียน ในการทำงานในองค์กรใด ๆ ก็ตามขนาดขององค์กรมีส่วนในการทำให้การทำงานภายในองค์กรนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จได้มากหรือน้อย ขนาดขององค์กรไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานนั้น ๆ ทั้งสิ้น องค์กรที่มีขนาดใหญ่จะมีความสับสน และซับซ้อน อันเนื่องมาจากการขยายตัวของกิจกรรมในองค์กร ทำให้ประสิทธิภาพของระบบต่าง ๆ ที่เคยจัดไว้แล้ว อาจลดต่ำลงได้ ในเวลาเดียวกันทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยของ พัชรา สุทธิบุตร (2537) พบว่า ขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ก็มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานของโรงเรียน และงานวิจัยของ วรณรรักษ์ จันทร์ภัทร (2538) พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีประสิทธิผลของโรงเรียนต่างกัน นอกจากนี้ สายพันธ์ มามีไชย (2543, หน้า 96) ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์เพ็ญ หมั่นการ (2539) พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการใช้กระบวนการวางแผน กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศภายในโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายชั้นตอนในแต่ละด้าน พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีปัญหาชั้นการวางแผนในด้านกระบวนการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นทุกชั้นตอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนย่อมมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จึงได้นำตัวแปรขนาดของโรงเรียน มาทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เขตพื้นที่

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตัวแปรเขตพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาต่างกัน ย่อมจะมีสภาพพื้นที่และลักษณะแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนก็มีลักษณะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งกันยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 80-102) ได้กล่าวว่า สภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นมีอิทธิพล ทำให้คนในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความท้อถอย การใช้สติปัญญาและสิ่งแวดล้อม เป็นสภาพการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของสิ่งมีชีวิตและเกี่ยวกับสถานที่ตั้งขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คำรงค์ ศิริภักดิ์ (2538) ที่ได้ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับเขตที่ตั้ง พบว่า ในเขตและนอกเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออกมีปัญหาการบริหารงานแตกต่างกัน และศุภี ชัยกฤษ (2539) ได้ทำการวิเคราะห์ ความพร้อมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับ ก่อนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกกับโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตพื้นที่พัฒนา ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีความพร้อมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานแตกต่างกัน โดยโรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จากทฤษฎีและผลงานวิจัยข้างต้น จึงสรุปได้ว่าเขตพื้นที่ที่น่าจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเขตพื้นที่มาทำการศึกษาในการวิจัย ครั้งนี้ด้วย

ลักษณะของครูผู้สอน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตัวแปรลักษณะของครูผู้สอนแบ่งออกเป็นลักษณะจีนและ ลักษณะคนไทย คนแต่ละชาติมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน มีลักษณะเฉพาะของตัวเอง วิธีคิดและการทำงานมักไม่เหมือนกัน จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งคนจีนส่วนใหญ่ ก็น้ำใจงาม ตั้งใจทำงาน ชอบการพูดคุยเล็ก ๆ น้อย ๆ และสร้างความคุ้นเคยก่อน พูดซ้ำ ๆ และ ชัดเจน เน้นหลักอาวุโสเป็นหลัก นี่เป็นการให้เกียรติคนอื่น แต่คนจีนทำงานหามรุ่งหามค่ำเอา จำนวนเข้า นอนน้อยทำงานเยอะ (เคล็ดลับการทำงาน อย่างชาวจีนที่คุณเลียนแบบได้, 2552) และส่วนคนไทยจะเชื่อว่า นิสัยในการทำงานที่พึงประสงค์ คือ 1) มาทำงานทันเวลา 2) ความเป็น ระเบียบ และความเรียบร้อย และระมัดระวังเครื่องมือเครื่องใช้ 3) ความแม่นยำ 4) ตรวจก่อนจะให้ ผ่านไป 5) ทำงานให้เสร็จทันกำหนด 6) ทำงานที่ควรทำก่อน ต้องทำก่อน 7) ประหยัดเวลาและวัสดุ

8) รายงาน และแก้ไขข้อผิดพลาด แทนที่จะปิดบังอำพราง 9) ถาม และตอบอย่างชัดเจน (การปรับปรุงตนเองเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์, ม.ม.ป.) แต่นิสัยการทำงานของคนไทยในมุมมองต่างชาติ จะเป็น 1) คนไทยมักจะยึดติดกับความเคยชินแบบเดิม ๆ เคยทำมาอย่างไรก็จะทำอยู่อย่างนั้น ไม่ค่อยมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลง 2) เมื่อมีการเจรจา คนไทยจะไม่กล้าโต้แย้งทั้ง ๆ ที่ตัวเองกำลังเสียเปรียบ 3) ไม่พูดสิ่งที่ควรพูด ไม่ค่อยกล้าบอกความคิดของตัวเองออกมา 4) ไม่ค่อยกำหนดระยะเวลาในการทำงานไว้ล่วงหน้า 5) ไม่ค่อยมีแผนการรองรับเวลาเกิดปัญหา 6) บอกแต่ข่าวดี 7) ไม่สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ 8) แยกไม่ออกระหว่างเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว 9) นับถือระบบอาวุโส (ชเนส จำเกิด, 2551)

นอกจากนี้ การเรียนภาษากับครูจะเป็นการเรียนแบบธรรมชาติที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการเรียนกับเจ้าของภาษาโดยตรง ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ ติลา และวัฒนธรรมของภาษา (โรงเรียนบ้านคลองสำโรง, 2553) และสิริวรรณ มณีโชติ (2550) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนภาษาที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา บางทีก็ยังไม่เข้าใจถึงความลึกซึ้งของภาษาด้วยซ้ำ เพราะครูเองไม่ใช่เจ้าของภาษา และบางครั้งครูเองไม่มีจิตวิทยาในด้านการสอนภาษานั้น ไม่มีแรงจูงใจทำให้เด็กรักการเรียนภาษา ส่วน กนกพร นุ่มทอง (2548) ได้กล่าวว่า เนื่องจากครูจีนจะช่วยเสริมทักษะบางอย่างได้เท่านั้น แต่ความที่ไม่รู้ภาษาไทยเพียงพอทำให้บางครั้งไม่สามารถอธิบายเชิงเนื้อหา จึงควรมีครูไทยเป็นหลัก โดยเฉพาะในระดับพื้นฐาน เพราะถ้าขาดพื้นฐานที่ดี เด็กจะไม่เข้าใจไปตลอด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sun Lei (2550) พบว่า ครูผู้สอนชาวจีนไม่สามารถสื่อสารในภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ นักเรียนจึงขาดความเข้าใจในการเรียน

จากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า สัณฐานของครูผู้สอนย่อมมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน สัณฐานของครูผู้สอนแตกต่างกันทำให้ผลการเรียนการสอนแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรสัณฐานของครูผู้สอนมาทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตัวแปรประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอนแบ่งออกเป็น ประสบการณ์มากและประสบการณ์น้อย ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลาที่ต่างกัน ย่อมมีทัศนคติ มีการเรียนรู้หรือ ได้รับการอบรมแตกต่างกัน และส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

การจัดการเรียนการสอนของครูจะมีประสิทธิภาพได้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของครูด้วย ทั้งนี้ประสบการณ์ของครูทำให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ และการวัดและการประเมินผล (ดำรง มุตรรัตน์, 2542, หน้า 30) ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญา สุวรรณแสง (2536, หน้า 81) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และในเวลาเดียวกันนั้น

ผลจากการเรียนรู้ ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ การกระทำต่างกัน จึงต้องอาศัยการจัด
 ประสบการณ์ที่ดีพอ ซึ่งจะ使人ได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ แต่ทุกคนได้รับประสบการณ์ที่ไม่เท่า
 เทียมกัน สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันจึงมีโอกาสเรียนรู้ต่างกัน และเกื้อกูล แสงพริ่ง (2541, หน้า 155)
 กล่าวว่า ประสบการณ์จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น การได้ผ่าน
 งานย่อมมีความรอบรู้มากกว่าคนที่ไม่เคยผ่านงานนั้น ๆ มาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
 จุฑามาศ มุสิกเกิด (2548) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานสูง ทำให้มีความสามารถ
 ในการเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำ และ
 รสริน เขียวแสง (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนและความต้องการการนิเทศ
 การสอนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี
 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก
 นอกจากนี้ สุพิณ นาคศรี (2536, หน้า 36) กล่าวว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน จะมีปัญหา
 ด้านการจัดการเรียนการสอนต่างกัน

จากทฤษฎีและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จึงคิดได้ว่าประสบการณ์การทำงานของผู้สอน
 เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ประสบการณ์นี้จะทำให้ครูผู้สอนมีปัญหา
 และแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรประสบการณ์มาทำการศึกษาในการวิจัย
 ครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วารุณี จิวกิตติศักดิ์กุล (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียน
 เอกชนเพื่อสอนภาษาจีน เขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่า ครูไม่มีความพึงพอใจในหน้าที่การงาน
 ที่ทำ และขาดความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพิ่มเติม จำนวนบุคลากรในโรงเรียนที่มีอยู่
 ยังไม่เพียงพอต่องานในโรงเรียน ในด้านการจัดการนั้นเห็นว่าเนื้อหาการสอนภาษาจีนไม่สอดคล้อง
 และไม่มีความสัมพันธ์กับภาษาไทย

ทวี สิงหาราช (2540) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายใน
 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า
 ครูมีความต้องการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดหาเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเพิ่มขึ้นให้เพียงพอกับจำนวนครู
 ในโรงเรียน โดยจัดเอกสารให้เป็นระบบต่อการนำไปใช้ และให้มีการประชาสัมพันธ์เอกสารต่าง ๆ
 ที่ได้รับให้ครูทราบ

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนการสอน การนำเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมในแผนการสอน และให้มีการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีข้อบกพร่องในการเรียน ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. จัดบริการสื่อการเรียนการสอน โดยใช้ศูนย์สื่อของโรงเรียนและจัดสื่อให้เป็นระบบสะดวกต่อการนำไปใช้ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและผลิตสื่อที่สอดคล้องกับแผนการสอน

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนในกลุ่มประสบการณ์เดียวกันร่วมกันจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนร่วมกัน และนำผลที่ได้จากการประเมิน ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

5. ศึกษาคุณภาพโรงเรียนที่ชนะการประกวดกิจกรรมดีเด่นด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการประชุมครูผู้สอน เพื่อระดมความคิดในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ต้องการการให้คำปรึกษาและการเยี่ยมชมชั้นเรียนจากฝ่ายวิชาการ การประกวดครูดีเด่นและประกาศเกียรติคุณครูที่ทำชื่อเสียงให้โรงเรียน

สุวิชัย โกศัลยวัฒน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายนพิเศษ ในจังหวัดชลบุรี: กรณีศึกษาเฉพาะ โรงเรียนสอนภาษาจีน จากการสังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการวิจัยทางชาติพันธุ์วรรณาเชิงอนาคต เป็นการศึกษาพรรณนาของผู้เชี่ยวชาญทางการวางแผน การกำหนดนโยบายและการบริหารการศึกษา จำนวน 36 ท่าน โดยการตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ชาวไทยกับชาวจีน มีการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตจนแทบไม่มีความแตกต่างและไม่นำไปสู่ความขัดแย้งเหมือนในอดีต ชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดชลบุรียังมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีโรงเรียนจีนที่เปิดทำการสอนอยู่ 5 แห่ง สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปัจจุบันอนุญาตให้สอนภาษาจีนเป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ สอนได้สัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง รัฐบาลผ่อนคลายนโยบายหลายประการ เพื่อสนับสนุนให้เอกชนลงทุนด้านการศึกษา โรงเรียนตัวอย่างที่ไปศึกษาได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับอนุบาลได้ สอนพร้อมกัน 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ อาจารย์เจ้าของภาษาเป็นผู้สอน โดยตรง แนวทางพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารคือจะขยายการสอนเปิดถึงชั้นมัธยมศึกษา จะจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษาต่างประเทศเปิดสอนบุคคลทั่วไปนอกเวลาทำการ ปรับปรุงสถานศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และเข้าสู่การประเมินคุณภาพสถานศึกษา จัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครูนอกเหนือจากที่รัฐกำหนด ส่งเสริมให้ครูไปอบรมสัมมนา ศึกษาต่อเพิ่มพูนคุณวุฒิและพัฒนาระบบการเรียน

การสอนให้เป็นโรงเรียนพหุภาษา นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรพัฒนาการสอนภาษาให้ผู้เรียนได้ทักษะทางการพูด การฟัง อย่างเป็นธรรมชาติ มีโอกาสฝึกภาษา และใช้ภาษาจริงกับเจ้าของภาษา เพิ่มการผลิตครูคนไทยที่สอนภาษาจีน ได้ให้มากขึ้น เพื่อป้องกันการถ่ายทอดลัทธิการเมืองอย่างที่เราเคยมีมาและร่วมมือกับจีนเพื่อทำวิจัยค้นคว้าความรู้ใหม่แขนงต่าง ๆ ของไทยและจีนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

กรณีการ์ สงวนนวน (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและประธานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ ไม่ได้เตรียมบุคลากรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน จัดครูเข้าสอนวิชาภาษาจีนโดยการพิจารณาความรู้ความสามารถของครู พิจารณานุมัติการจัดตารางสอนวิชาภาษาจีน จัดบริการและอำนวยความสะดวกวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ประธานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและศึกษานิเทศก์กลุ่มภาษาต่างประเทศ นิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน ประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยพิจารณาจากรายงานการประเมินตนเองของครูผู้สอนภาษาจีน ประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยจัดประชุมผู้ปกครอง

ด้านปัญหาพบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและประธานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาจีน ขาดความรู้ด้านภาษาจีน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาจีนขาดความต่อเนื่องและขาดห้องเรียนภาษาจีน

- 2) ด้านการสอน ครูผู้สอนทำความเข้าใจในหลักสูตรภาษาจีน โดยศึกษาจากหลักสูตรภาษาจีนที่พัฒนาขึ้น โดยชมรมครูผู้สอนภาษาจีนที่เข้ารับการอบรมจากโครงการอบรม สัมมนาครูผู้สอนภาษาจีน ปรับหลักสูตรโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและรายละเอียดของเนื้อหาวิชาภาษาจีน วางแผนการสอนและจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนและตรงกับความสามารถและความถนัดของครู จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน พัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียนวิชาภาษาจีน วัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยสังเกตการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาจีนของนักเรียน

ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนไม่มีหลักสูตรแม่บทภาษาจีนที่ได้มาตรฐาน ครูผู้สอนไม่สามารถสอนเนื้อหาได้ครบตามที่กำหนดในหลักสูตร ขาดความมั่นใจในการดำเนินการวางแผนการสอน เวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา

Sun Lei (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีน ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนไม่สอดคล้องกันในแต่ละระดับ ครูผู้สอนชาวจีนไม่สามารถสื่อสารในภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ นักเรียนขาดความเข้าใจในการเรียน ไม่จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีลักษณะแบบจีน และบรรยากาศไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวนวัสดุอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ งบประมาณไม่พอเพียง การนิเทศไม่เอื้ออำนวยต่อครูผู้สอน ด้านหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาไม่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนตามระดับชั้น และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่มีการนำสื่อเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไม่ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล

สิริยา เวียงนนท์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านวิชาการและด้านบริหารงบประมาณ มีสภาพปัญหาระดับน้อยเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19) รองลงมาคือด้านบริหารทั่วไป (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21) ส่วนด้านบริหารบุคคล มีสภาพปัญหาระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23)

จินตนา ภูธรานุสรณ์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนสอนภาษาจีน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ศช.) กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสอนภาษาจีน รวมจำนวน 95 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนภาษาจีนเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยภาพรวมพบว่าทั้ง 6 ด้าน ซึ่งด้านคุณลักษณะของครูภาษาจีน ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาจีนและเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านบทบาทของครู ด้านบทบาทของนักเรียน ด้านการใช้สื่อในการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Bishop (1967, p. 2093-A) ได้ศึกษาการใช้วิธีสอนภาษาต่างประเทศที่ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐออเรกอน ตามโครงการ (Foreign Language in the Elementary School) หรือโครงการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า วิธีสอนที่ครูใช้ได้ผลดี ได้แก่

การใช้ดนตรี การใช้เพลงประกอบ เรื่องตลกสั้น ๆ การแสดงเลียนแบบการฝึก การแสดงบทบาทสมมติ สื่อที่ใช้จะเป็นเครื่องบันทึกเสียง แผ่นเสียง เครื่องใช้หูฟัง ภาพยนตร์ และเกมต่าง ๆ สื่อเหล่านี้ได้ผลดีส่วนการวัดผลที่ใช้ได้ดี คือ การถาม-ตอบปากเปล่า ทดสอบโดยให้นักเรียนเขียนภาพตามคำสั่ง ทดสอบโดยการฟังจากเครื่องบันทึกเสียง และทดสอบโดยใช้เกมต่าง ๆ และวิธีสอนที่ใช้ไม่ได้ผล คือ การให้ทำแบบฝึกหัด การให้แปล การอธิบาย กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ การฝึกซ้ำ ๆ มากเกินไป การให้พูดหรือฟังโดยไม่ใช้สื่อการสอนประกอบ

Gardner and Macintyre (1993, pp. 1-11) ได้ศึกษางานวิจัยไว้จำนวนมาก และได้สรุปเกี่ยวกับตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนภาษาที่สองไว้ว่า ประกอบด้วย เชาวน์ปัญญา ความถนัดทางภาษา กลวิธีเรียน เจตคติทางภาษา แรงจูงใจ และความวิตกกังวลทางภาษา

Mullin (1999) ได้ทำการศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่ โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ทำให้ครูและนักเรียนชีวิตใหม่ และเกิดแรงจูงใจสำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่ และเขาเชื่อว่า งานวิจัยนี้จะเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติต่อไป

Liu Xiaoxun (2009, pp. 11-12) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสอนการออกเสียงภาษาจีนให้นักเรียนภาควิชาภาษาจีน ระดับอาชีวศึกษา ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ในการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาจีนของนักเรียนไทยนั้น แบ่งเป็น 3 ประเภทด้วยกัน อย่างแรกคือการใช้ภาษาไทยมาเขียนกำกับในภาษาจีน อย่างที่สองคือการใช้เป็นบางอย่าง และอย่างที่สามคือการใช้สภาพปัญหาที่พบก็คือนักเรียนที่เรียนภาษาจีนนั้น ในการเรียนการสอนจะมีวิธีอย่างน้อย ผลลัพธ์ในการเรียนจึงออกมาไม่ดีพอ ส่วนใหญ่การเรียนการสอนจะจัดเป็นแบบการอ่านตามครูผู้สอนตามหนังสือแบบเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสียงสระ พยัญชนะ และเสียงวรรณยุกต์ตามลำดับ โดยส่วนมากครูจะเป็นตัวอย่างในการออกเสียง จากนั้นนักเรียนออกเสียงตามครู ข้อเสียของวิธีนี้คือส่วนใหญ่ผู้สอนจะสอนแบบคำเดี่ยว ๆ มักไม่มีการอธิบายแบบแยกพยางค์ออกมาหรืออธิบายเปรียบเทียบคำที่มีลักษณะเสียงที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจด้วย อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนส่วนใหญ่ผู้สอนจะไม่มีการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนส่วนมากจะใช้เพียงปากและมือ ไม่มีสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนนั้นด้วย ผลที่ออกมาก็คือทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ออกเสียงผิดเพี้ยนจากเสียงที่ถูกต้องด้วย เฉพาะบางเสียงที่ออกเสียงยากยังเป็นปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของโรงเรียน

ประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ได้แก่ ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย นโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนใน โรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรี การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนชั้นประถมศึกษา ใน 6 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของครู ด้านหลักสูตร ด้านบทบาทของครู ด้านบทบาทของนักเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล การสัมภาษณ์ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน เขตพื้นที่ สัณฐานของครูผู้สอน ประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยต่อไป